

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL

SCÉNÁŘE ROZVOJE MĚSTA NYMBURK
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.

Bakalant: Liliana Koporcová

2021

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Liliana Koporcová

Rozvoj venkova a zemědělství
Územní plánování

Název práce

Scénáře rozvoje města Nymburk

Název anglicky

Scenarios of future development of the town Nymburk

Cíle práce

Cílem práce je prozkoumat možné budoucnosti vývoje města Nymburk pomocí techniky exploračních scénářů.

Metodika

Literární rešerše se zaměří jednak na problematiku tvorby exploračních scénářů a jednak na věcnou problematiku související s rozvojem a možnými budoucnostmi měst obdobného typu jako Nymburk a jednak na problematiku, která může z hlediska budoucího rozvoje hrát podstatnou roli (zejména v souvislosti s rozvojem ekonomických aktivit v řešeném území).

Vlastní praktická část práce bude zahrnovat vnitřní a vnější analýzu, jejich syntézu formou SWOT, výběr klíčových faktorů a hybných sil a konstrukci vlastních scénářů. Výsledné scénáře budou diskutovány a budou formulována doporučení pro (územní i strategické) plánování Nymburku.

Doporučený rozsah práce

min. 30 stran textu, podle potřeby tabulkové a grafické přílohy

Klíčová slova

Nymburk, explorační scénáře, plánování, možné budoucnosti, průmysl

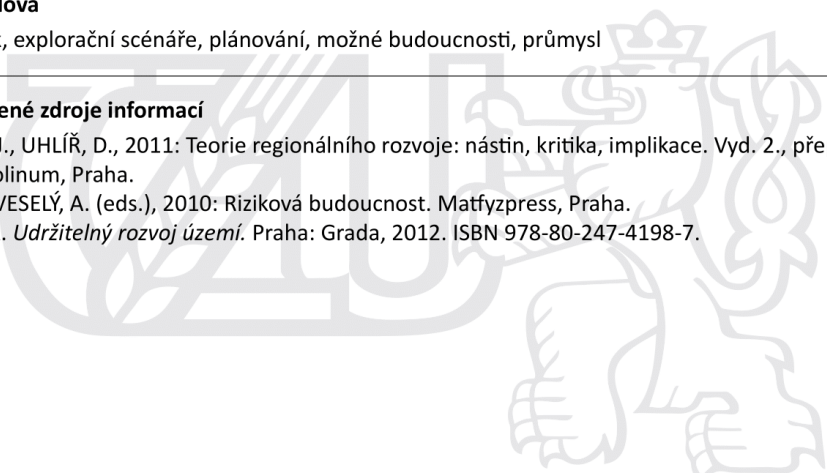

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., 2011: Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš., Karolinum, Praha.

FRIČ, P., VESELÝ, A. (eds.), 2010: Riziková budoucnost. Matfyzpress, Praha.

MAIER, K. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Scénáře rozvoje města Nymburk vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby. Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne _____

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. arch. Tomáši Peltanovi za jeho odborné vedení, rady, náměty, trpělivost, především pak za jeho čas věnovaný konzultacím mé bakalářské práce. Velké poděkování patří i celé mé rodině a její nekonečné podpoře, díky které jsem měla možnost vůbec studovat.

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na vykreslení možných budoucností města Nymburk formou psaní exploračních scénářů rozvoje. Město vymezením nových rozsáhlých průmyslových ploch otevřelo mnohé možnosti budoucího rozvoje.

Samotnému psaní scénářů předchází podrobné analýzy území, kterých vyhodnocením je SWOT analýza. Výsledkem tohoto vyhodnocení je identifikace dvou základních klíčových faktorů, které jsou největší hybnou silou v budoucím vývoji města. Jedná se o faktor průmysl, a to poptávka jakých firem bude na tomto trhu dominovat, a o faktor demografie, tedy pro jakou složku obyvatelstva bude zázemí metropolitního regionu atraktivní.

Kombinací klíčových faktorů vznikají čtyři scénáře, které vykreslují, jak by mohlo město v budoucnu vypadat. Zaplnění průmyslových ploch v rozsahu, v jakém jsou momentálně vymezeny by znamenalo především obrovské zatížení pro celé fungování města. Tento náhled do budoucnosti objasňuje, na které oblasti se v rozvoji zaměřit a kterému směru se naopak vyhnout. Takto sepsané scénáře jsou následně vhodným podkladem pro tvorbu strategického plánu města Nymburk.

Klíčová slova

Nymburk, explorační scénáře, plánování, možné budoucnosti, průmysl

Abstract

This bachelor thesis is focused on describing possibilities of future development of the city Nymburk by writing exploratory scenarios. The city, by defining new large industrial areas opened up many opportunities for the future development.

The writing of scenarios by itself, is preceded by detailed analysis of the territory, the evaluation of which is a SWOT analysis. The result of this evaluation is the identification of two main key factors that are the main driving force in the future development. It is a factor of industry, namely the demand of which companies will dominate this market and a factor of demography – for which type of population will be the background of the metropolitan region attractive.

The combination of key factors creates four scenarios that are describing what the city might look like in the future. Filling the industrial areas to the extent that they are currently defined would mean a huge burden on the entire functioning of the city. This vision for the future clarifies which areas to focus on in development and which direction to avoid. Scenarios written in this way are suitable as a base for creating a strategic plan for the city of Nymburk.

Key words

Nymburk, exploratory scenarios, spatial planning, possible future, industry

Obsah

1. Úvod	1
2. Cíl	2
3. Metodika	2
4. Literární rešerše	4
4.1 Metoda psaní scénářů	4
4.1.1 Historie psaní scénářů	5
4.1.2 Typy scénářů	5
4.1.3 Konkrétní příklad: Scénáře vývoje města Veselí nad Moravou	6
4.2 Průmysl v České republice	8
4.2.1 Proměny průmyslu	8
4.2.2 Vliv průmyslu na okolní území	9
4.2.3 Únosná kapacita	10
4.2.4 Trendy v průmyslu a ekonomice	11
4.3 Města v zázemí metropolitního regionu	13
4.3.1 Vymezení pojmů	13
4.3.2 Hierarchicky polycentrické uspořádání regionu	13
5. Analytická část	15
5.1 Analýza širších vztahů	15
5.1.1 Města v okolí Nymburka	15
5.1.2 Dopravní infrastruktura	16
5.1.3 Občanská vybavenost	17
5.1.4 Kulturní a rekreační zázemí	17
5.1.5 Krajinné vztahy	18
5.2 Analýza sociodemografických poměrů	19
5.2.1 Vývoj počtu obyvatel	19
5.2.2 Věková struktura obyvatelstva	21
5.2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva	22
5.3 Ekonomická analýza	23
5.3.1 Hospodaření obce	23
5.3.2 Trh práce	25

5.4 Historická analýza.....	28
5.5 Funkční analýza.....	30
5.5.1 Občanská vybavenost – komerční.....	30
5.5.2 Občanská vybavenost – veřejná.....	31
5.5.3 Kultura, rekreace a sport.....	32
5.5.4 Bydlení.....	33
5.5.5 Výroba.....	34
5.6 Analýza záměrů v území.....	36
5.7 Stakeholder analýza.....	38
5.8 Politická analýza.....	40
5.9 PEST.....	42
<u>6. SWOT</u>	43
<u>7. Scénáře rozvoje města Nymburk</u>	44
7.1 Stanovení klíčových faktorů.....	44
7.2 Scénář A1.....	47
7.3 Scénář A2.....	50
7.4 Scénář B1.....	53
7.5 Scénář B2.....	55
7.6 Shrnutí.....	57
<u>8. Diskuze</u>	58
<u>9. Závěr a doporučení</u>	59
<u>10. Přehled literatury a použitých zdrojů</u>	60
10.1 Přehled obrázků.....	63
10.2 Přehled tabulek.....	64
10.3 Přehled příloh.....	64

1. Úvod

Tato bakalářská práce se soustřeďuje na popis možných scénářů budoucího rozvoje města Nymburk, jehož největší rozkvět nastal s příchodem železnice a následným prudkým rozmachem průmyslu, který měl ve městě vždy důležité postavení a určoval jeho vývoj. Toto město jsem si vybrala především kvůli rozsáhlým plochám průmyslových zón, které vymezuje aktuální územní plán. Tyto plochy společně s polohou města v zázemí metropolitního regionu hlavního města Prahy a dobrému napojení na železniční infrastrukturu můžou mít velký podíl na budoucím rozvoji města.

Nymburk byl založen jako královské město a hrál důležitou roli díky labskému přechodu. Později se zavedením železniční infrastruktury se zde začal rozvíjet i potravinářský a strojírenský průmysl a Nymburk se stal významným průmyslovým centrem. Vývoj města provázely četné přírodní katastrofy, hlavně povodně, které trápí město dodnes. Ve stanoveném záplavovém území, které značně omezuje vývoj města, je vybudován anglický park Ostrov se vzácnými dřevinami. V jeho blízkosti se nachází Sportovní centrum Nymburk, které je jedním z nejrozsáhlejších a nejkvalitnějších zařízení v republice. Po břehu řeky Labe vede Polabská cyklostezka (Řehounek, 2012).

Jednou z posledních zásadních změn, která se ve městě odehrála, je vymezení rozlehlé průmyslové zóny Sever a rozšíření další průmyslné zóny Jih o 30 hektarů. Průmyslová zóna Sever o rozloze 280 hektarů byla vymezena s vidinou nového čínského investora, který zde plánoval rozvíjet elektronický průmysl (Městský úřad Nymburk, 2020b). Tato vize se však nenaplnila a město na rozvoj průmyslu stále čeká. Budoucí rozvoj průmyslových zón v takovém měřítku tak zasáhne nejen do demografie a kvality životního prostředí sídla, ale ovlivní i dopravní a veřejnou infrastrukturu.

V závěrečné práci chci nastínit směry, jimiž se město bude nejpravděpodobněji ubírat, a to s ohledem na všechny zmíněné faktory a problematiku, která se dotýká řešeného území. Zvolila jsem k tomu metodu psaní scénářů vývoje města Nymburk, jež se zaměřuje na nastínění možných vývoju budoucností v logicky soudržných příbězích, které mohou v budoucnu za určitých podmínek nastat. Scénáře rozvoje jsou v některých případech nedílnou součástí strategického plánování, protože poukazují na směr, kterým by se město mělo ubírat, aby nesměřovalo k zániku či úpadku.

2. Cíl

Hlavním cílem této bakalářské práce je nastínění a prozkoumání možných směrů budoucího vývoje města Nymburk metodou psaní exploračních scénářů rozvoje.

S ohledem na vnitřní i vnější faktory, analýzy a další zjištění budou v závěru práce doporučeny směry, jimiž by se město mělo ubírat, aby nesměřovalo k úpadku, ale k prosperitě.

3. Metodika

Důležitým prvním krokem je získání komplexního obrazu aktuální situace v území a bližší pochopení vývoje, jímž tato situace nastala. Tento obraz poskytne analytická část, ve které budou zpracovány tyto situační analýzy území:

- analýza širších vztahů,
- analýza sociodemografických poměrů,
- ekonomická analýza,
- historická analýza,
- funkční analýza,
- analýza záměrů v území,
- stakeholder analýza,
- politická analýza,
- analýza PEST.

Vyhodnocením těchto analýz bude SWOT analýza. Ta ukáže konkrétní faktory, které jsou hybnou silou ve vývoji řešeného území, a právě vyhodnocení těchto hybných sil bude podkladem k psaní scénářů rozvoje.

Na základě zjištění z předchozích analýz budou psané samotné scénáře, jejichž cílem bude nastínění a prozkoumání možných směrů budoucího vývoje města. Tvorba scénářů se bude držet postupu popsaného autory Frič a Veselý (2010) v publikaci Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti:

- V prvním kroku je potřeba vymezit *oblast scénářů*. Stanovit hlavní uživatele, klíčové otázky a problémy, na které se scénáře zaměří. Je důležité určit *klíčový problém (issue)*. Může jím být obecná či specifická otázka, ale také obecný či specifický problém. Při stanovení klíčového problému je podle doporučení Schwartze vhodné položit si otázku: „Jaká klíčová rozhodnutí s dlouhodobými důsledky je třeba učinit?“
- Druhý a třetí krok pracuje s výše vyjmenovanými analýzami na základě, kterých jsou stanoveny *klíčové faktory v interním prostředí (local environment) a hybné síly (driving forces)*.
- Čtvrtý krok obsahuje analýzu *hybných sil* podle důležitosti a míry nejistoty. Hybné síly jsou nejdříve seřazeny podle důležitosti z hlediska *klíčového problému* a následně dle míry nejistoty, s jakou se uskuteční.
- Pátou a klíčovou fází tvorby scénářů je stanovení *logiky scénářů*. V této fázi jsou vybrány nejzásadnější a vysoce nejisté *hybné síly*. Vybrané hybné síly je potřeba zafixovat ke všem scénářům tak, aby bylo jasné, že jsou neměnné.

Dvě vybrané hybné síly vytvářejí čtyři možné kombinace, a tedy čtyři možné, ale od sebe odlišné scénáře.

- V šestém kroku jsou tvořeny samotné scénáře.
Scénáře jsou psané formou vyprávění v minulém čase z pohledu budoucího historika, který zaznamenal již uskutečněný vývoj. Musí obsahovat seznam událostí a hybné síly, které vedou ze současnosti do budoucnosti a ovlivňují pravděpodobnost zvolení určitého rozhodnutí.
- Sedmý krok je *analýza důsledků a implikací klíčových faktorů*.
- V konečném, osmém kroku jsou scénáře rozvedené do podrobností, zbavené nekonzistentností a stylisticky upravené. Jsou doplněné o konkrétní a měřitelné proměnné indikátory, které jsou využity při vyhodnocování skutečné realizace daného scénáře.

Závěrečná část bude obsahovat doporučení pro plánování města, která budou reflektovat poučení plynoucí z vytvořených scénářů.

4. Literární řešerše

4.1 Metoda psaní scénářů

Prognostická metoda psaní scénářů rozvoje si klade za cíl nastínit a prověřit možnosti vývoje budoucnosti. S ohledem na mnohé faktory a vlivy tvoří fiktivní, ale logicky soudržné příběhy, které mohou v budoucnu za určitých podmínek nastat. Rozhodně se nejedná o přesnou predikci budoucnosti, tu nikdo s jistotou předpovědět neumí, ale s pomocí této metody můžeme nastínit několik odlišných alternativ, jak by mohla budoucnost vypadat, a získat tak čas na učinění správných rozhodnutí. „Cokoli, co pomůže učinit rozhodnutí uprostřed nejistoty, je cenné“ (Wilkinson 1995:1 ex Frič, Veselý, 2010). Tato meta-úrovňová metoda využívaná v prognostice stojí na několika dalších metodách, které doplňuje a syntetizuje (Frič, Veselý, 2010).

Americký futurolog a obchodní stratég Peter Schwartz definuje scénáře jako nástroje: „jež nám dlouhodobě pomáhají pohledět na svět značné nejistoty. Jsou to příběhy o možnostech, jak by mohl vypadat zítřejší svět, a které nám mohou pomoci rozpoznat a adaptovat na měnící se aspekty současného prostředí“ (Schwartz, 1996).

Je těžké určit přesnou definici a účel psaní scénářů, protože tato forma predikce se díky svému všestrannému využití a komplexnosti, stala oblíbenou v řadě různých oborů po celém světě. Česká publikace *Strategické plánování obcí, měst a regionů* přibližuje využití poslední generace této prognostické metody v oblasti prostorového a regionálního plánování. Tato poslední generace staví na faktu, že nejistota je nevyhnutelným životním faktorem a zdůrazňuje, že jednotlivé procesy a jevy je potřeba vnímat komplexně. Větší pozornost se dostává i dopadu aktivit současnosti na možné budoucnosti. (Slach a kol., 2015)

Autoři Docherty a McKiernan (2008) shrnuli výhody metody psaní scénářů v kontextu územního plánování, takto:

- Napomáhají ke komplexnímu pochopení kontextu, což umožňuje včasnou přípravu strategie;
- Umožňují testovat potenciální dopady strukturálních či nepoznatelných proměnných;
- Umožňují pečlivější posouzení jednotlivých situací;
- Napomáhají k flexibilnímu využívání zdrojů;
- Brání kognitivnímu omezování při hledání dalších způsobů řešení;
- Sjednocují různé obory k dosažení jednoho společného cíle;
- Generují nové myšlenky a inovace, které řeší zdánlivě neřešitelné.

Dále autoři uvádějí, že scénáře, které jsou promyšlené a správně zasazené do kontextu, jsou v územním plánování využitelné třemi způsoby:

1. *Ovlivňování řízení rozvoje města:* nastínění možných budoucností poskytuje cenné informace, které vedou k správnému rozhodování při řízení rozvoje městských regionů nebo jednotlivých městských částí.
2. *Strategické řízení:* simulace krizových situací eliminuje moment překvapení a při včasné identifikaci tak dokáže tyto situace proměnit ve výzvu nebo příležitost.

3. *Zdroj pro učení města*: konkrétně psané scénáře dokážou město navést k rozvoji silných i slabých stránek ve vztahu k budoucnosti.

4.1.1 Historie psaní scénářů

V období druhé světové války se metoda psaní scénářů využívala v oblasti vojenského plánování, kdy si pracovníci U.S Air Force snažili představit, co by jejich protivníci mohli učinit, a psaním různých scénářů se snažili připravit na různé alternativy (Frič, Veselý, 2010).

V šedesátých letech 20. století Herman Kahn rozpracoval metodu scénářů pro využití v prognostice a plánování, kde slouží jako vstupy pro strategické plánování, čímž jsou až dodnes (Kahn 1962, Kahn a Wiener 1967 ex Frič, Veselý, 2010). V nadcházejících letech se scénáře hojně využívaly jak v soukromé, tak i ve veřejné sféře (Frič, Veselý, 2010).

4.1.2 Typy scénářů

Stejně jako existuje mnoho různých definic a účelů scénářů, existuje i mnoho typů scénářů, které se u jednotlivých autorů liší, ale ve své podstatě jsou si velmi podobné. V publikaci Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti popisuje Veselý (2010) dle vlastního názoru doposud nejpropracovanější typologii švédských výzkumníků (Börjeson et al., 2006 ex Frič, Veselý, 2010). Ti rozlišují tři hlavní kategorie a šest dílčích typů scénářů (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Typologie scénářů budoucnosti

Kategorie scénářů	Hlavní otázka	Typy scénářů	Kvantitativní/kvalitativní	Časový horizont	Struktura systému	Interní/externí faktory
Prediktivní (Predictive)	Co se stane?	Předpovědi (Forecast)	Převážně kvantitativní, někdy kvalitativní	Často krátkodobý	Jedna	Většinou externí
		„Co když?“ (What-if)	Převážně kvantitativní, někdy kvalitativní	Často krátkodobý	Jedna až několik	Externí a případně interní
Explorační (Explorative)	Co se může stát?	Externí (External)	Převážně kvalitativní, někdy kvantitativní	Často dlouhodobý	Většinou několik	Externí
		Strategické (Strategic)	Kvalitativní a kvantitativní	Často dlouhodobý	Většinou několik	Interní pod vlivem externích
Normativní (Normative)	Jak lze dosáhnout určitého cíle?	Udržující (Preserving)	Převážně kvantitativní	Často dlouhodobý	Jedna	Externí a interní
		Transformující (Transforming)	Převážně kvantitativní, s kvalitativními prvky	Často velmi dlouhodobý	Mění se, může mít několik odlišných struktur	---

Zdroj: Frič, Veselý, 2010

Explorační scénáře

Pro cíl této závěrečné práce – vykreslení budoucností řešeného území z odlišných perspektiv, zejména po nové rozlehlé výstavbě průmyslového areálu – jsou nejvhodnější explorační scénáře. Odpovídají na otázku: „Co by se mohlo stát?“ Jsou založeny na prozkoumávání několika možných variant budoucností z odlišných perspektiv. Explorační scénáře poskytují náhled do delšího časového horizontu, čímž získávají možnost pracovat se zásadními strukturálními změnami. Proto jsou nejvhodnější k hledání odpovědí na strategické otázky (Frič, Veselý, 2010).

4.1.3 Konkrétní příklad: Scénáře vývoje města Veselí nad Moravou

Tato kapitola popisuje konkrétní příklad využití metody psaní scénářů v kontextu územního plánování, kdy přibližuje scénáře vývoje města Veselí nad Moravou od autora Ondračka a kol. (2013). Scénáře se věnují vymezené oblasti *bydlení* a hledají odpověď na otázku: Jakým nejvhodnějším způsobem může město podpořit rozvoj bydlení? Těžiskem této problematiky jsou však *vlastní příjmy* města a jejich nedostatek. Pokud město soustředí veškeré finanční prostředky na rozvoj jedné oblasti, tím jasně znemožní rozvoj jiných, neméně důležitých oblastí. K získání kompletního přehledu o městě ve všech směrech byly vypracovány prostorové analýzy. Na jejich základě a s ohledem na současné realizace města byl stanoven klíčový faktor – *demografický stav* (tedy strana poptávky) a klíčový faktor – *struktura bytového a domovního fondu* (tedy strana nabídky). Tyto klíčové faktory určují vhodnost vypracovaných scénářů. Všechny scénáře také zahrnují i hybné síly, tedy tyto socioekonomické trendy a proměny:

- Stárnutí populace;
- Pokles daňových, ale i kapitálových příjmů městského rozpočtu;
- Individualizace a strukturalizace společnosti;
- Optimalizace a zefektivňování procesů jak ve veřejné správě, tak i v soukromé sféře.

V dalším kroku jsou již psané jednotlivé scénáře, které obsahují krátké shrnutí všech problémů, rizik i přínosů, které by nastaly v případě, že by se město rozvíjelo směrem popsaným v daném scénáři.

První scénář předpokládá klesání počtu obyvatel. Popisuje trend snižování počtu bytů v rodinné zástavbě a počítá i s trendem vystěhovávání do zahraničí, kdy domy zůstanou opuštěné a chátrají.

Druhý scénář popisuje výrazné a dlouhodobé snížení stávající migrace z obce, a to navýšením počtu rodinných domů. Počítá ale i s následným navýšením požadavků na služby – především pro mladé rodiny. Pro naplnění tohoto scénáře je potřeba výstavba 240 rodinných domů v nových lokalitách, což přiměje mladé rodiny zde zůstat). Tato nová výstavba a s ní spojené zvýšené nároky na služby a infrastrukturu ale navýší zadlužení města.

Třetí scénář předpokládá stejný vývoj obyvatelstva jako druhý scénář. Na rozdíl od něj se neupíná pozornost na individuální, ale na sociální výstavbu. Místo 240 rodinných domů v nových lokalitách se pracuje s výstavbou 40 rodinných domů

v navazujících rozvojových lokalitách a 40 rodinných domů v ostatních lokalitách v návaznosti na zastavěné oblasti. Také pracuje s navýšením kapacity bydlení pro seniory (cca 60 bytových jednotek) a spolufinancováním sociálního bydlení (cca 80 bytových jednotek).

V závěru jsou shrnuta všechna rizika a příležitosti, na jejichž základě jsou formulována jednoznačná doporučení pro plánování města.

(Ondračka a kol., 2013)

4.2. Průmysl v České republice

4.2.1 Proměny průmyslu

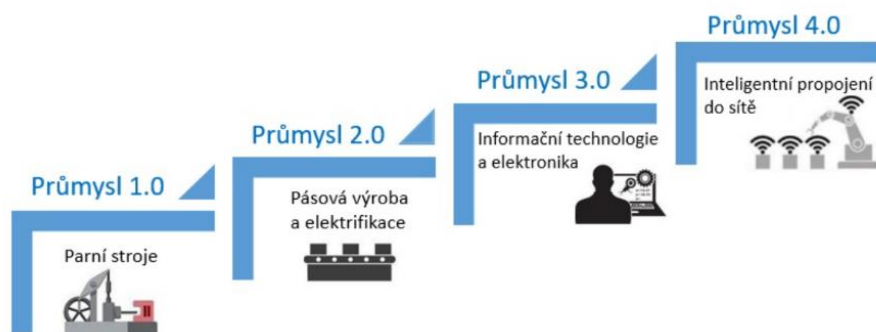
První průmyslová revoluce vypukla v 18. století. Přinesla přechod manufakturní výroby na strojní velkovýrobu a také masové využívání nových zdrojů energie, zejména páru ze spalování uhlí. Tyto změny měly silný dopad na společnost, nastaly velké změny ve všech oborech hospodářství, souviselo s ní ale také zakládání sídel, změna životního stylu a vznik soukromého vlastnictví (ČKOS, 2017).

Druhá průmyslová revoluce z konce 19. století přinesla montážní linky, elektrifikaci a s ní spojenou elektrifikovanou dělbu práce, která se stala základem pro další rozvoj masové výroby (ČKOS, 2017). V tomto období se v České republice rozvíjel průmysl zejména v Ostravě, Třinci a v Kladně, kde vznikly i první ocelárny, které nastartovaly rozvoj těžké strojírenské výroby i v Praze, Plzni, Brně, Mladé Boleslavi, Zlíně a dalších městech. Těžký průmysl a rozsáhlá těžba uhlí v České republice způsobily velké zatížení území znečišťujícími látkami, zatímco systém řízení národního hospodářství způsobil propad konkurenceschopnosti (CENIA, 2008).

Počátek třetí průmyslové revoluce není tak jednoznačný, protože se spíše jednalo o přirozený rozvoj než revoluci. Její začátek je spojován s automatizací a prudkým rozvojem informačních technologií. Třetí průmyslová revoluce se tedy datuje od roku 1969, kdy byl vyroben první programovatelný logický automat – PLC (ČKOS, 2017). V návaznosti na propad konkurenceschopnosti českého průmyslu, vypukla v roce 1989 „velká privatizace“, kdy nastal převod majetku státu (středních a velkých podniků všech odvětví) na jiné osoby (CENIA, 2008).

Momentálně se nacházíme v období čtvrté průmyslové revoluce, která je úzce spojená s masovým rozšířením internetu, jenž pronikl do všech oblastí lidského života. V dnešní době, kdy se k síti připojují už i stroje, vzniká úplně nový svět kyberfyzických systémů (ČKOS, 2017).

Obrázek č. 1 – Čtyři průmyslové revoluce

Zdroj: Szydłowska, 2017

4.2.2 Vliv průmyslu na okolní území

Nelze zasáhnout do přírodního prostředí a očekávat, že jeho vlastnosti a charakter zůstanou přinejlepším beze změny. Pravdou je, že každý zásah člověka do přirozeného přírodního prostředí přináší mnohé změny a vlivy napříč všemi jeho složkami. Jsou zásahy, které mají za následek pouze nepatrné změny, a jsou zásahy, které přinesou razantní změny stavu dotčeného prostředí. Za nejvýznamnější artefakty životního prostředí, tedy předměty vytvořené lidskou činností, se považují technologické výrobní stavby a soubory výrobních staveb. Změny prostředí, které tyto artefakty vyvolávají, jsou rovnocenné změnám vyvolaným lidskou činností, jako jsou těžba, velkoplošné odlesňování či kultivace mořského dna (Říha, 1995).

Odhad rozdílu mezi budoucím stavem s navrženou činností a stavem současným před realizací činnosti představují nedílnou součást zdokonalování procesu územního plánování a rozvoje s ohledem na životní prostředí. Celkový vliv na životní prostředí se dále posuzuje jednotlivě například podle toho, zda se jedná o (Říha, 1995):

- prospěšné anebo škodlivé impakty,
- krátkodobé či dlouhodobé impakty,
- vratné či nevratné impakty,
- místní či strategické impakty.

Tato závěrečná práce vstupuje do problematiky vlivu průmyslové zóny a průmyslových staveb na okolní prostředí. Projekt jako tento má dlouhodobou životnost a rozhoduje tak o kvalitě prostředí pro budoucí generace.

Při realizaci tak nákladného a územně rozlehlého projektu je potřeba rozlišovat dvě fáze impaktů. První fází impaktů projektu na prostředí je *impakt procesu realizace*. Jedná se o vliv, který na prostředí působí již v procesu výstavby. Z hlediska časového horizontu se řadí mezi krátkodobé impakty, ale jeho nepříznivý vliv roste s každým nevhodným rozhodnutím na staveništi (Říha, 1995).

Autor Josef Říha (1995) ve své publikaci poukazuje například na tyto škodlivé impakty procesu realizace: hluk stavebních strojů a dopravních prostředků, znečišťování ovzduší výfukovými plyny a prachem, zábor ploch pro zařízení staveniště a jeho provoz, znečišťování vody, poškozování zeleně a půdy vlivem antropogenní eroze.

Výše vyjmenované krátkodobé impakty se samozřejmě v určitém rozsahu dotknou i prostředí území řešeného v této práci, ale mnohem důležitější úlohu zde hraje právě impakt druhé fáze, a to dlouhodobý *impakt období funkčního provozu*. Tento impakt je ve vztahu k metodice psaní scénářů mnohem zásadnější, jelikož tyto scénáře popisují vývoj budoucnosti v dlouhodobém časovém horizontu. Právě delší časový horizont umožňuje demonstraci dlouhodobých impaktů, jejich průběžného působení na životní prostředí a jejich nevratných důsledků. Tabulka č. 2 obsahuje posouzení dlouhodobých vlivů staveb pro průmysl a energetiku na životní prostředí, rozdělených do pěti hlavních kategorií.

Tabulka č. 2 – Posouzení potenciálního vlivu staveb pro průmysl a energetiku na životní prostředí

Vlivy	Příznivé	Nepříznivé
Inženýrské a biofyzikální	Zajištění zdroje energie a průmyslových výrobků (včetně stavebnictví).	Zábor půdy pro výstavbu a těžbu. Exhalace, zatížení emisemi a imisemi. Zatížení odpady a devastace krajiny. Zatížení hlukem a vibracemi. Produkce odpadního tepla a zápachu. Vznik antropogenních forem reliéfu terénu.
Ekonomické, sociální a kulturní	Zvýšení životní úrovně obyvatelstva. Zvýšení pracovní příležitosti.	Koroze kulturních památek a materiálů. Snižování primární produkce ekosystémů. Vysídlení obyvatelstva vlivem výstavby a ochranných pásem.
Zdravotní	Vyplývají ze zvýšené produkce včetně potravin.	Zvýšená nemocnost a úmrtnost obyvatel. Nebezpečí výbuchu a požáru. Nebezpečí infekce. Obtěžování hmyzem a hlodavci. Škodlivé psychologické vlivy na obyvatelstvo.
Politické	Vyplývají ze silné ekonomické infrastruktury oblasti či státu.	Nadměrná nebo nerovnoměrná koncentrace. Emigrace obyvatelstva z oblasti ze stresových důvodů.
Estetické	Možnost využití zdrojů pro okrasné účely.	Architektonicky nevhodně umístěné objekty do krajiny. Nečisté provozy, nedokonalá údržba.

Zdroj: Říha, 1995

4.2.3 Únosná kapacita

Únosná kapacita prostředí je v oblasti ekologie definována „jako největší množství jedinců jednoho druhu, které je určité stanoviště schopné uživit, poskytnout jim prostor, úkryt a ostatní životní podmínky, aniž by v populaci došlo ke stresovým projevům z nedostatku některého životně nezbytného zdroje“ (Maier a kol., 2012). V prostorovém plánování se může jednat o fyzickou únosnou kapacitu, která reflektuje dosažení především hygienických limitů, o vnímanou únosnou kapacitu, kterou definuje navyšování kapacit v území například zahušťováním zástavby, nebo se také může jednat o institucionální únosnou kapacitu, která reflektuje úroveň fungování institucí. K narušení této kapacity dochází zejména s rychlým nebo složitým rozvojem území (Godschalk, Parker, 1978 ex Maier a kol., 2012).

S překročením prahových hodnot únosnosti území může dojít k vyčerpání přetěžovaného zdroje anebo navýšení požadavků na území a kolaps. Překročení prahové kapacity je možné, pokud je navyšovaná postupně, území má šanci se na probíhající změny adaptovat a k navýšení kapacity proběhne „prahová investice“. Při rozhodování o této investici je potřeba vyhodnotit vliv na všechny tři pilíře udržitelného rozvoje a porovnat s případem, kdy neproběhne prahová investice, ale naopak se rozvoj reguluje tak, aby k překročení únosné kapacity nedošlo. Při tomto vyhodnocování je potřeba přihlížet i na nepřekračování únosné kapacity vnějšího okolí (Maier a kol., 2012).

4.2.4 Trendy v průmyslu a ekonomice

V současném kontextu místního ekonomického rozvoje se velká města a města s průmyslovou tradicí České republiky soustřeďují hlavně na podporu průmyslu, podnikání a budování průmyslových zón. Města rozvojem průmyslových zón zaplněných různými odvětvími průmyslu stimulují nejen rozvoj vědy a výzkumu, který pak lze využít pro potřeby města, ale tyto průmyslové zóny pozitivně ovlivňují i demografický vývoj. Vhodně podporovaný a rozvíjený průmysl dokáže snížit migraci původních obyvatel z města, přilákat nové obyvatele, podpořit nárůst ekonomicky aktivní složky obyvatel, růst vzdělanosti obyvatel a celkově podpořit firmy a subjekty spojeny s průmyslem (Sýkora, 2017). Domácí i zahraniční investoři si pro svoje projekty vybírají hlavně lokality v rozvojových oblastech s průmyslovou tradicí, a to z mnoha důvodů (ČSÚ, 2006):

- najdou zde specialisty na konkrétní odvětví průmyslu s dlouholetými zkušenostmi,
- možnost společného užívání specializované infrastruktury,
- sdílení znalostí a technologií mezi firmami,
- využití již zaběhnutého lokálního trhu,
- sníží se náklady na dopravu a přepravní čas.

Nevhodně rozvíjeným průmyslem se rozumí umístění průmyslových zón do oblastí, které nemají reálnou možnost pojmout takové množství nově přilákaných obyvatel. Nastává „přehlcení“ města, které nemá dostatečnou dopravní, technickou infrastrukturu a ani občanskou vybavenost či plochy pro bydlení. Město se tak stane nefunkčním a nespokojenost obyvatel změní celkovou atmosféru a image města (Sýkora, 2017). Dalším příkladem nevhodného rozvoje průmyslu jsou již zmiňovaní zahraniční investoři, kteří dostanou příležitost vybudovat provozovny na nových, doposud nezastavěných plochách a razantně tak rozvíjet pro tuto oblast nové odvětví průmyslu. Specializace dotčeného území se tak změní a původní odvětví upadá. K lokalizaci průmyslu na „zelené louce“ investory vede hlavně cena pozemků, která je zde nižší než v rozvojových oblastech, dostatek prostoru k růstu, méně kvalifikovaná pracovní síla – to znamená levná pracovní síla, výhodné investiční podmínky a klidná doprava (ČSÚ, 2006).

Mezi významná odvětví českého průmyslu, které je rozšířené i v městě Nymburk, patří zejména **strojírenství**.

V tomto odvětví se daří hlavně v oblasti energetického strojírenství a po produktech z této oblasti je vysoká poptávka v rámci celého odvětví. Další rozvoj strojírenství je momentálně limitován zejména nedostatkem pracovní síly, což motivuje k modernizaci a zavádění nových technologií. Tato modernizace je také limitována – nedostatkem kvalifikované pracovní síly, vzhledem k nedostatečné oborové a praktické výuce (MPO, 2019).

Nejvýznamnější odvětví své expanzi na trhu přizpůsobily i výrobní technologie a některé firmy jsou tedy označovány jako „*high-tech*“ firmy. Tyto firmy se soustřeďují převážně v metropolitním prostředí (např. Praha, Plzeň, Pardubice), zatímco firmám s nižším stupněm výrobní technologie vyhovuje prostředí v rozvojových oblastech.

Zde mají možnost rozvoje vlastním tempem a zaměstnance z řad místních obyvatel (ČSÚ, 2006).

Právě změny spojené s technologiemi mění nejen průmysl, vědu a výzkum, ale celou společnost. Zasahují od oblasti průmyslu, ekonomiky, přes vzdělání, trh práce až po sociální systém. S nástupem nových technologií vzniká na trhu mnoho nových příležitostí pro rozvoj průmyslové výroby. V tomto kontextu je často skloňován pojem průmysl 4.0, který s sebou nese globální digitalizaci výrobních procesů. Tento komplexní systém je skloňován řadu let po celém světě a mění výrobu samostatných automatizovaných jednotek na integrované automatizované jednotky. Ty budou vzájemně komunikovat a reagovat na změny skrz novou globální síť, která je propojí do jednotného kyberneticko-fyzického systému (MPO, 2016).

Vzhledem k velkému podílu průmyslu na celkovém hospodářství státu je jasné, že se toto odvětví bude i dále rozvíjet. Dokument Ministerstva průmyslu a obchodu uvádí tyto motivační faktory, které hrají roli při strategickém rozhodování o dalším rozvoji (MPO, 2016):

- zvýšení produktivity práce,
- deficit lidských zdrojů (nejen pro manipulaci s materiálem, ale i administrativa, firemní ekonomika, servis, údržba...),
- tlak obchodních partnerů, případně zahraničních vlastníků,
- předcházení problémům spojených s postupným zaváděním průmyslu 4.0 v ostatních firmách v širším měřítku,
- environmentální požadavky a zajištění ochrany a zdraví při práci.

S průmyslem 4.0 lze očekávat i zvýšení požadavků na kvalifikaci zaměstnanců, kdy bude potřeba společnost připravit na celoživotní vzdělávání a zvýšit tak aktivní pracovní věk. S rozvojem technologií vzroste význam práce na dálku, to přinese větší možnosti i pro obyvatele okrajových regionů a možnost rozvoje úzkých oborů. Automatizace nekreativních procesů sice způsobí zánik mnoha pracovních pozic, ale minimalizuje fyzicky náročnou práci, čímž zkvalitní mnoho životů. Tato průmyslová revoluce přinese i mnoho nových pracovních pozic a dá vzniknout novým oborům. Celkově vzroste význam oblasti IT a kreativních pracovních pozic vyžadujících lidské myšlení. Aby se zabránilo katastrofě v podobě vysoké nezaměstnanosti, bude politika zaměstnanosti a trhu práce podporovat poptávku po pracovní síle – snižováním nákladů na zaměstnance, poskytováním poradenství a odborné pomoci podporovat „self-employment“, bude podporována rekvalifikace a flexibilní vyhledávání pracovního uplatnění. Vzhledem ke zvyšování nároků na kvalifikaci pracovní síly se reformě nevyhne ani vzdělávací systém. Vzrostou nároky nejen na rozšíření základních znalostí, ale hlavně vzroste důraz na technické a přírodovědné obory. Bude potřeba zlepšit dlouhodobou a efektivní spolupráci vysokých škol a univerzit s podnikovou sférou. Vzhledem k tomu, že nelze vychovat schopného, kvalifikovaného zaměstnance se širokým multidisciplinárním povědomím bez kvalitní pedagogické síly, bude potřeba razantní zvýšení kvality učitelů (ČKOS, 2017).

4.3 Města v zázemí metropolitního regionu

4.3.1 Vymezení pojmů

Slovo „metropolis“ pochází z řeckého jazyka a v doslovném překladu znamená „mateřské město“. Jak naznačuje toto slovní spojení, metropolitní regiony jsou hlavní oblastí sídelní struktury. Za metropolitní region se považuje hlavní město (nebo hlavnímu městu významově podobné sídlo) spolu s jeho předměstím a okolními městy, které se vyvíjejí pod jeho sociálním a ekonomickým impaktem. Sídla v zázemí metropolí jsou mezi sebou i hlavním centrem propojena skrze mnohé vztahy – demografické, politické nebo kulturní (Encyclopædia Britannica, 2015).

Proces metropolizace se označuje za nejvýznamnější etapu v současném vývoji osídlení. Metropolizační proces v porovnání s tradičním procesem urbanizace, představuje vyšší etapu procesu rozrůstání měst z hlediska počtu obyvatel, ale i z hlediska rozlohy území. Výsledkem metropolizačního procesu je integrované a vzájemně propojené území, kde lze sledovat vzájemný pravidelný pohyb, dojížděkové pohyby (za prací či vzděláním) a trvalou migraci (Hampl a kol. 1987 ex ČSÚ, 2009).

4.3.2 Hierarchicky polycentrické uspořádání regionu

Sýkora (2003) ve svém článku suburbanizace a její společenské důsledky pojímá několik celosvětových autorů a interpretuje formování předměstí jako proces, probíhající již v 18. století, kdy se lidé sblížovali s romantickou otevřenou krajinou, která byla jakýmsi kontrastem nezdravého prostředí průmyslových měst.

Koncem 19. století rozvoj příměstských oblastí rostl s rozvojem dopravy – hlavně železniční infrastruktury. Rozvoj železnice přinesl možnost separovat bydlení od pracovního prostředí a vznikaly nové plochy bydlení podél železnic. S každým dalším rozvojem v oblasti dopravy se prodlužovaly i vzdálenosti nově zakládaných sídel s hlavní funkcí bydlení. Postupem času se na levných pozemcích mimo hlavní centrum začaly stavět i výrobní a skladovací objekty. Z funkčního hlediska tedy vznikala téměř kompletní města, která by ale nemohla fungovat bez napojení na hlavní centrum (Sýkora, 2003).

„Rozvoj příměstské oblasti je ovlivňován celou řadou společenských a ekonomických procesů, které se postupně odrážejí i v prostorové struktuře města a městského regionu“ (Ouředníček, 2003). Města v zázemí Prahy jsou na sebe, i na hlavní centrum vzájemně napojeny sítí ekonomických, sociálních i kulturních vazeb a jedno bez druhého nemůže fungovat (Ouředníček, 2003). Vzájemnou potřebu centra a zázemí metropolitního regionu demonstruje Berlín na příkladu, kdy metropole potřebuje zázemní oblasti pro svůj územní rozvoj, například jako rekreační oblast, a zázemní oblasti jsou zase závislé na metropoli skrz zaměstnanost, služby a kulturu (Šerý, Nogová, 2010). Jak již bylo zmíněno, zázemí je tvořeno příměstskými oblastmi a přilehlými městy, tedy jedná se o mnohem obširnější a rozlehlejší oblasti, než je samotné centrum. Proměny a rozvoj tohoto zázemí proto hrají důležitou roli v postavení a charakteru celého metropolitního regionu (Sýkora, 2003).

Mezi zázemními městy funguje jakási hierarchie, která formuje sídelní strukturu. Mnoho z těchto měst využívá přímé napojení na hlavní město, hovoříme tedy o městech s neustálým rozvojem. Tyto rozvojové lokality lákají obyvatelstvo s vyšším sociálním statusem a přispívají tak ke zvýšení sociálního statusu původních sídel. Mnohé kvalitní pracovní příležitosti, které oblast hlavního města poskytuje, lákají zase více obyvatel se středním a vysokoškolským vzděláním. Tito obyvatelé mají větší tendenci se angažovat v rozvoji obce a jsou schopní tak ovlivňovat její budoucnost a postavení v regionu. Příliv nové skupiny obyvatel ale nese i hrozbu negativní sociální diverzity, kdy se obyvatelstvo jedné obce začíná strukturalizovat. Tito obyvatelé pak rozvíjejí bydlení prostorově/ fyzicky oddělené od původní obce (Ouředníček, 2003).

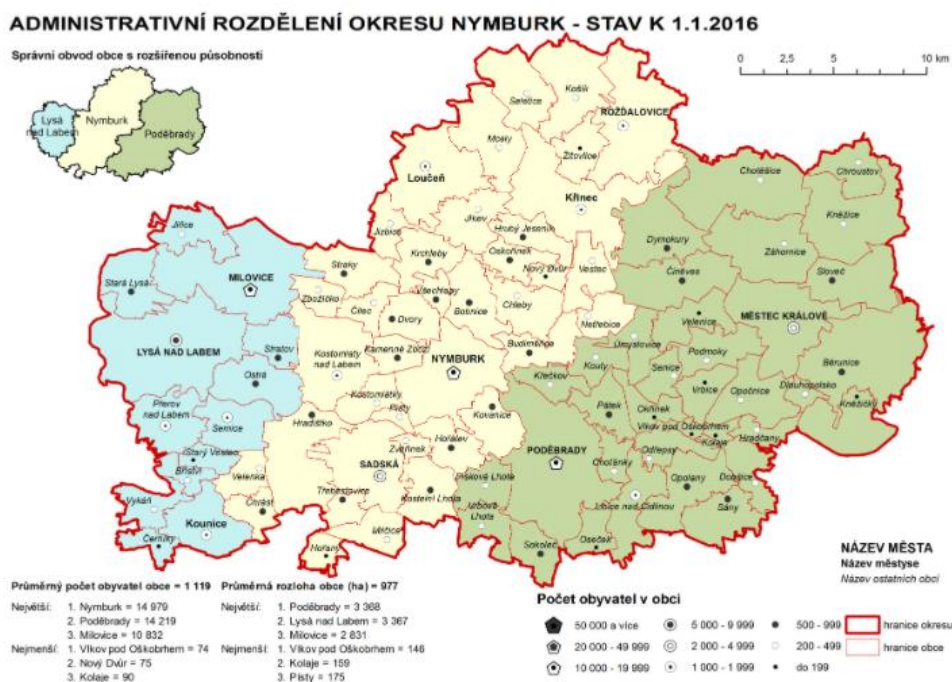
Příměstské oblasti, v předešlém odstavci označené i jako rozvojové oblasti, se pod vlivem metropole mění hlavně procesem suburbanizace, který s sebou přináší nejen rozvoj bydlení, ale i rozvoj průmyslové výroby, skladování a obchodu. Oblasti s přímým napojením na centrum mají skvělou příležitost využít kooperaci firem a subjektů se specializací či rozsáhlou odběratelskou základnu a zaběhnutý lokální trh hlavního centra. Co se týče rozvoje, nejedná se pouze o expanzi sídel do volné krajiny, ale zázemní města využívají i jiné výhody metropole – například turismus a kongresový turismus, kdy mění funkční využití objektů – statek na hotel, anebo školicí středisko za účelem širšího využití a pozvednutí postavení obce v regionu (Sýkora, 2003).

5. Analytická část

5.1 Analýza širších vztahů

Město Nymburk leží ve Středočeském kraji a je vzdálené 58 km od hlavního města Praha, čímž spadá do zázemí tohoto metropolitního regionu. Okres Nymburk zahrnuje správní obvod s rozšířenou působností (ORP) Lysá nad Labem, Nymburk, Poděbrady a část obce Český Brod. Nymburk jako ORP zahrnuje 39 obcí (viz obrázek č. 2). Celé území se skládá ze dvou katastrálních území Nymburk a Drahelice. Územím protéká řeka Labe a rozděluje území na dvě části.

Obrázek č. 2 – Administrativní rozdělení okresu Nymburk

Zdroj: ČSÚ, 2016

Analýza širších vztahů obsahuje i výkres s názvem – Širší vztahy, viz příloha č. 1 této práce.

5.1.1 Města v okolí Nymburka

Jak již bylo zmíněno, město Nymburk leží ve vzdálenosti 58 km od hlavního města Praha, ale v jeho okolí se nachází i mnoho dalších významných měst.

Ve vzdálenosti 34 km od města Nymburku leží centrum průmyslu Mladá Boleslav. Město je významným průmyslovým centrem hlavně díky automobilce Škoda Auto. Nachází se zde silné zázemí občanské vybavenosti, město disponuje oblastní nemocnicí, vysokou školou se zaměřením na automobilový průmysl, několika středními školami s různým zaměřením, ale i několika základními a mateřskými školami. Právě díky této rozsáhlé vybavenosti má město ze 7 zkoumaných měst nejnižší procento vyjíždky za prací i za školou (viz tabulka č. 3). Naopak samo město je spíš cílem dojíždky obyvatel z okolních obcí.

Důležitým železničním uzlem je 26 km vzdálený Kolín. Díky dobrému železničnímu napojení je zde vyjíždka za prací či školou hojnější.

Dalším ze zkoumaných měst v blízkosti Nymburka je 23 km vzdálený Městec Králové, který má ze zkoumaných měst nejvyšší průměrný věk obyvatel a jako jediný má trend klesajícího počtu obyvatel. Ti se totiž stěhují do sousedních měst, jako je Nymburk, kde najdou větší možnosti nejen zaměstnání, ale i studia. O nedostatku pracovních pozic vypovídá i vysoké procento vyjížďky do zaměstnání.

Město Lysá nad Labem je vzdálené 17 km od Nymburka a má významně rozvinutou kulturní a historickou složku, která udržuje procenta vyjížďky za prací na nízkých hodnotách. Je zde ale znatelná vyjížďka za studiem, která směřuje i do Nymburku.

Milovice se nacházejí 15 km od města Nymburk a vzhledem k tomu, že zde není rozvinuto žádné významné průmyslové odvětví, je zde vyšší vyjížďka za prací a studiem.

Nejmenším ze sledovaných měst je 12 km vzdálený městys Loučeň se značně vysokým procentem vyjížďky za zaměstnáním, a to hlavně do města Nymburk.

Pouze 9 km od města Nymburk se nachází lázeňské a turistické centrum Poděbrady. Toto město je proslulé uhličitymi lázněmi, které lákají návštěvníky nejen z okolí, ale z celé republiky. Město je tak v jakémsi kontrastu k okolním průmyslově a zemědělsky se rozvíjejícím městům, vyjížďka za prací a za školou je zde razantně vyšší. Jejím nejčastějším cílem je právě Nymburk.

Tabulka č. 3 – Města v okolí Nymburku

	Vzdálenost od Nymburka	Image města	Počet obyvatel	Vyjížďka za zaměstnáním	Vyjížďka za školou	Pracovní místa (úřad práce)
Mladá Boleslav	34 km	centrum průmyslu	44 740 ↑	1%	2%	2 909
Kolín	26 km	centrum průmyslu, železniční uzel	31 973 ↑	2%	3%	667
Poděbrady	9 km	centrum lázeňství a cestovního ruchu	14 377 ↑	5%	4%	172
Milovice	15 km	centrum historie a kultury	12 098 ↑	4%	4%	485
Lysá nad Labem	17 km	centrum historie a kultury	9 795 ↑	2%	4%	418
Městec Králové	23 km	přírodní a kulturní bohatství	2 846 ↓	6%	4%	36
Loučeň	12 km	přírodní a kulturní bohatství	1 368 ↑	7%	4%	5

Zdroj: ČSU – SLDB, 2011 – vlastní zpracování

5.1.2 Dopravní infrastruktura

Městem prochází komunikace I. třídy s číslem 38, která je hlavním spojením na trase Kolín – Mladá Boleslav. Dále zde prochází i dvě komunikace II. třídy. Komunikace II. třídy s číslem 330 přivádí dopravu ze Sadské a dále pokračuje do Činěvsí. Komunikace II. třídy s číslem 331 spojuje nedaleké Poděbrady skrz Nymburk, Lysou nad Labem až po Starou Boleslav.

Významným dopravním napojením je hlavně železniční infrastruktura, kdy Nymburkem prochází hned několik železničních tratí. Prochází tudy 73 km dlouhá železniční spojení hlavního města Prahy s Kolínem a spojení Praha – Hradec Králové – Letohrad. Končí zde i 15,6 km dlouhá železniční trať vedoucí z Poříččan a začíná tu 30 km dlouhá trať se spojením Nymburk – Veleliby – Mladá Boleslav a také 45,5 km dlouhá trať Nymburk – Jičín.

Veřejná doprava města Nymburk je součástí integrovaného dopravního systému Praha a propojení města zabezpečuje 8 autobusových linek, jež dopravně obsluhují celé území města a dále propojují území ve směru Milovice, Čelákovice, Poděbrady, Pečky, Křinec, Benátky nad Jizerou, Seletice a Loučeň. K veřejné dopravě se řadí i vlakové linky S, propojující město například s Prahou, Mladou Boleslaví, Lysou nad Labem, Jičínem, ale také s Poděbrady a Kolínem.

Městem protéká řeka Labe a rozděluje sídlo na dvě části. Území města Nymburk je propojeno dvěma mosty nad Labem a jedním nad řekou Mrlina.

5.1.3 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je poměrně početně zastoupena v samotném městě Nymburk. Najdeme zde nemocnici Nymburk, která je v oblasti zdravotnictví stěžejní i pro okolní území. Kromě nemocnice se zde nachází i dvě polikliniky – železniční poliklinika AGEL a poliklinika v Okružní ulici. Další nejbližší nemocnice jsou v Městci Králové, Kolíně a v Mladé Boleslavi. V nedaleké obci Sadská je psychiatrická nemocnice Kosmonosy.

I v oblasti základního a středního vzdělání je Nymburk velice bohatý. Nachází se zde 7 mateřských škol, 4 základní školy (z toho jedna speciální), 1 základní umělecká škola a 4 střední školy s různým zaměřením. V blízkém okolí se nachází mnoho dalších základních škol, a to například v obci Hradištko, Kostomlaty nad Labem, Kovanice, Bobnice, Budiměřice, Křečkov, Dvory a Hořátev. Střední školy jsou v blízkém okolí zastoupeny pouze v Poděbradech, kde najdeme 5 středních škol různého zaměření. Nymburk je tedy pro své okolí významným městem i z hlediska vzdělání.

5.1.4 Kulturní a rekreační zázemí

Nymburk nabízí mnoho možností kulturního i rekreačního vyžití. Ve městě se nachází historické hradby s několika přilehlými parkovými plochami, v centru města jsou renesanční radnice, pravěká mohyla a morový sloup. Významnými památkami města jsou i kostel svatého Jiljí, kostel svatého Jiřího a gotická kaple svatého Jana Nepomuckého. Období funkcionalismu zde připomíná Husův sbor a Hálkovo divadlo.

Početné možnosti rekreačního a kulturního vyžití poskytuje i okolí města. V nedalekých Poděbradech se nachází například Libenského kolonáda s lázeňským parkem, poděbradský zámek, ale i rozlehlá plocha pro golf. V okolí Nymburka se dále nachází například zámek Loučeň, evangelický kostel Mistra Jana Husa v Pečkách a zoologická zahrada Chleby.

Rozvinuta je zde i cyklodoprava. Po levém břehu řeky Labe vede 50 km dlouhá cyklotrasa č. 0019 spojující města Kostelec nad Labem a Poděbrady. Územím prochází i 185 km dlouhá cyklotrasa č. 14 na úseku Nymburk – Čelákovice a Nymburk – Rožďalovice. K nejvýznamnějším cyklospojením se řadí trasa č. 2 – Labská. Měří celkem 250 km a spojuje Nymburk – Poděbrady a Libice nad Cidlinou.

5.1.5 Krajinné vztahy

„Nymburk se nachází v soustavě České křídové tabule, jejíž součástí je oblast Středolabské tabule pod celkem Nymburská kotlina, ležícím na rozhraní dvou okrsků – Milovické tabule a Sadské roviny. Tato kotlina je erozně denudační sníženinou při středním toku Labe, se střední nadmořskou výškou 187 m n. m. (Nymburk – 186 m n. m.)“ (Městský úřad Nymburk, 2020a).

Řešené území se rozprostírá na rovině a v okolí je několik vrchů – Semická nebo Přerovská hůra. Jak již bylo zmíněno, městem protéká řeka Labe, do níž vtéká řeka Mrlina.

V řešeném území jsou vymezeny 2 oblasti regionálních biocenter a tok řeky Labe je významným krajinným prvkem – nadregionální biokoridor.

5.2 Analýza sociodemografických poměrů

Z následující analýzy je patrné, že celkový počet obyvatel města Nymburk roste přiměřeně k vývoji Středočeského kraje. Demografické trendy sledované v následující analýze byly porovnávány s městy různých částí Středočeského kraje podobné velikosti a vzdálenosti od hlavního města. Z analýzy také vyplývá, že i přes počáteční rozdíly ve vývoji obyvatelstva měst různých částí Středočeského kraje sledují v posledních letech všechna krajský trend růstu počtu obyvatel. Sledovaná města ve východní části Středočeského kraje, tedy Nymburk a Poděbrady, evidují v rozmezí deseti let nárůst obyvatelstva o 4 %, zatímco Mělník na severu kraje pouze o 0,05 % a Hořovice na jihozápadě o 1,38 %.

Rostoucí hodnoty obyvatelstva města Nymburk jsou z velké části tvořeny hlavně přirozeným přírůstkem, který dosahoval po celé sledované období kladných hodnot. Do celkového počtu obyvatel ale mnohem výrazněji vstupovaly hodnoty migrace a podobně vysoké hodnoty emigrace.

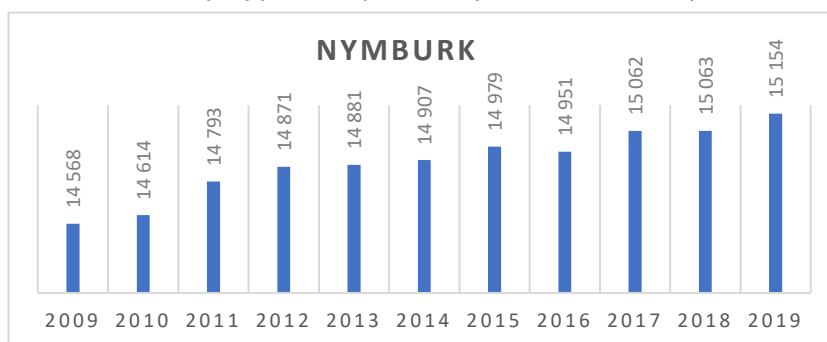
I ve městě Nymburk se projevil celostátní trend stárnutí populace, kdy v průběhu sledovaných 10 let kleslo procento zastoupení složky obyvatel ve věku 15–64 let až o 8 %. Z hlediska zastoupení ekonomicky aktivní složky obyvatel se Nymburk řadí mezi podprůměrná města Středočeského kraje, kde je tento pokles jen 7 %. V návaznosti na něj roste složka obyvatel ve věku 65+ let. Zatímco ve vybraných městech Středočeského kraje vzrostla tato složka v průměru o 4 %, v Nymburku je tento nárůst až 6 %. Pozitivní je zde nárůst podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, který může mít vliv na další rozvoj města.

Všechny hodnoty použité v této kapitole jsou čerpány z dat Českého statistického úřadu (2020) a ze statistik sčítání lidu, domů a bytů (2001, 2011) dostupných rovněž na portálu Českého statistického úřadu.

5.2.1 Vývoj počtu obyvatel

Od roku 2009 počet obyvatel rovnoměrně rostl až do roku 2016, kdy se z města vystěhoval největší počet obyvatel. V následujícím roce 2017 přirozený přírůstek dosahoval nejvyšších hodnot za celé sledované období. Celkový počet obyvatel dále rostl, a to až do konce sledovaného období – tedy do roku 2019. Ke dni 31.12. 2019 žilo ve městě Nymburk 15 154 obyvatel (viz obrázek č. 3).

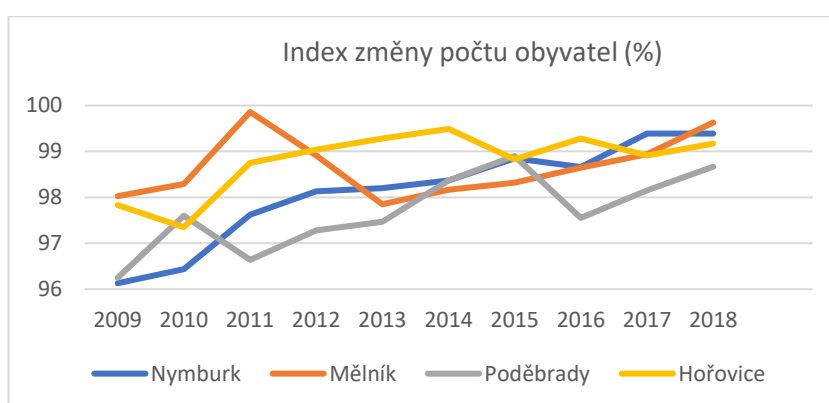
Obrázek č. 3 – Vývoj počtu obyvatel za posledních 10 let (ke dni 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

Ze srovnání města Nymburka s jinými městy ležícími ve Středočeském kraji jsou vidět znatelné rozdíly ve vývoji počtu obyvatel. Graf na obrázku č. 5 demonstruje index změny počtu obyvatel, který vyjadřuje velikost populace v jednotlivých obdobích jako podíl na celkovém počtu obyvatel v posledním sledovaném období. Město Mělník ležící v severní části Středočeského kraje, tedy nejbližší k Praze, čelil do roku 2013 největší vlně poklesu obyvatel ze všech sledovaných měst. I ostatní města sledovala celorepublikový trend poklesu počtu obyvatel a v tomto roce zaznamenala jeden z nejnižších nárůstů počtu obyvatel. V jihozápadní části Středočeského kraje se nachází město Hořovice, kde sledujeme pokles počtu obyvatel právě v obdobích, kdy počet obyvatel měst ve východní části Středočeského kraje roste nejvíce. V této východní části se nachází řešené město Nymburk a od něj 9 km vzdálené Poděbrady. U těchto dvou měst je vývoj počtu obyvatel velmi podobný. I přes razantní rozdíly ve vývoji počtu obyvatel v první části sledovaného období vidíme ke konci růst u všech zkoumaných měst (viz obrátek č. 4).

Obrázek č. 4 – Index změny počtu obyvatel za posledních 10 let (ke dni 31.12.)

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

Z tabulky vybraných charakteristik demografického vývoje je patné, že hodnoty přirozeného přírůstku jsou po celé sledované období kladné, ale jednotlivě v nižších hodnotách než hodnoty přírůstku stěhování. Celkově ale nesou skoro dvojnásobný podíl na celkovém přírůstku, než byl přírůstek migrací, protože v případě migrace sledujeme vysoké hodnoty i při vystěhování obyvatel.

Tabulka č. 4 – Vybrané charakteristiky demografického vývoje

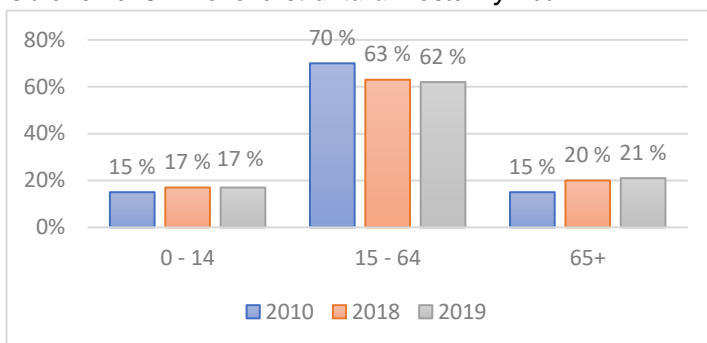
Rok	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí (imigrace)	Vystěhovalí (emigrace)	Přírůstek stěhování (migrační)	Celkový přírůstek
2009	179	125	54	337	366	-29	25
2010	204	148	56	342	352	-10	46
2011	160	134	26	418	391	27	53
2012	156	145	11	403	336	67	78
2013	147	136	11	404	405	-1	10
2014	167	140	27	383	384	-1	26
2015	161	147	14	417	359	58	72
2016	152	121	31	393	452	-59	-28
2017	195	130	65	415	369	46	111
2018	157	147	10	431	440	-9	1
2019	173	161	12	442	363	79	91
CELKEM	1 851	1 534	317	4 385	4 217	168	485

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

5.2.2 Věková struktura obyvatelstva

V roce 2019 tvoří 62 % obyvatel města Nymburk obyvatelé ve věku 15–64 let. V porovnání s rokem 2010, kdy tato složka obyvatel tvořila 70 % celkového počtu obyvatel, hovoříme o stárnutí populace. Sledujeme tedy nárůst u věkové skupiny 65+, jejíž podíl od roku 2010 vzrostl z původních 15 % do roku 2019 na 21 %, zatímco podíl složky ve věku 0–14 let vzrostl jen o pouhé 2 %. Složka 15–64 let tvoří ekonomicky aktivní složku města, a právě proto je žádoucí spíše její růst než propad (viz obrázek č. 5).

Obrázek č. 5 – Věková struktura města Nymburk

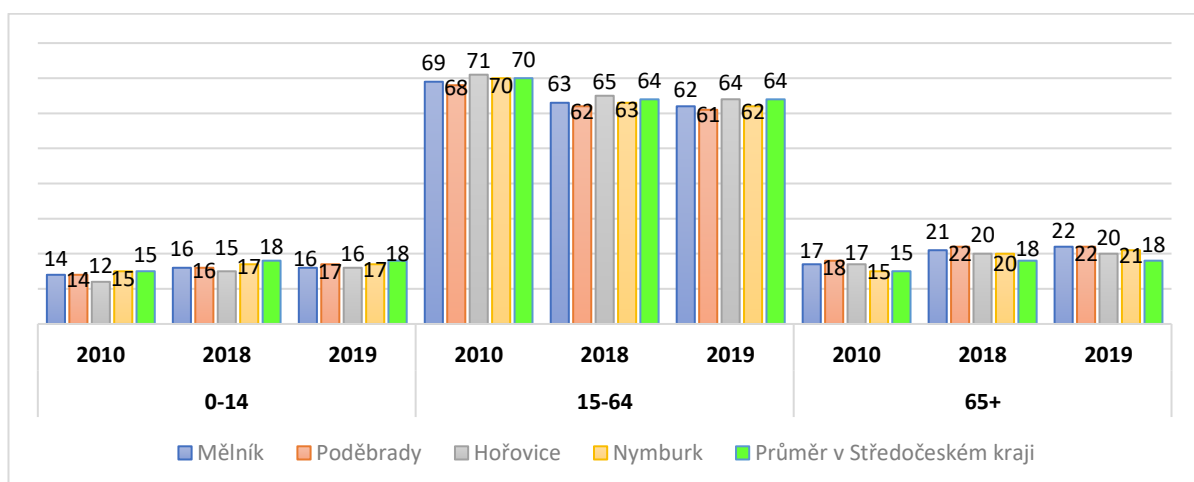

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

Ze srovnání věkové složky obyvatel vybraných měst Středočeského kraje je patrné, že i tento kraj sleduje celostátní trend stárnutí populace, kdy je značný pokles ekonomicky aktivní složky obyvatel u všech vybraných měst. Na obrázku č. 6 je graf demonstrující procentuální vývoj věkové struktury vybraných měst. Z tohoto porovnání vychází Nymburk jako město s nejrychleji klesajícím počtem obyvatel v produktivním věku 15–64 let, a tedy nejrychleji rostoucím počtem obyvatel 65+. Ve sledovaném období klesl podíl ekonomické složky města Nymburk o 8 %, zatímco ve všech ostatních městech představoval 7 %. Také podíl složky obyvatel 65+ města Nymburk vzrostl o 6 %, což je největší nárůst ze všech sledovaných měst. Podíl složky obyvatel ve věku 0–14 ve městě Nymburk ale vzrostl jenom o 2 %, zatímco v Hořovicích o celé 4 %.

Ve Středočeském kraji tvoří v posledním období věková složka obyvatel 0–14 v průměru 18 % obyvatelstva stejně jako věková kategorie obyvatel 65+. Obyvatelé ve věku 15–64 let představují průměrně 64 % obyvatelstva Středočeského kraje. V tomto kontextu jsou všechna sledovaná města pod průměrem kraje, je zde nižší zastoupení složky 0–14 let a rovněž ekonomicky aktivních obyvatel 15–64 let. Na tyto hodnoty navazuje zastoupení složky 65+, která roste na úkor mladších obyvatel rychleji, než je průměrný nárůst kraje.

Obrázek č. 6 – Věková struktura vybraných měst Středočeského kraje

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

5.2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Pozitivem je průměrný nárůst podílu osob s vysokoškolským vzděláním o 3,9 %. Výjimkou je Mělník, kde nastal nárůst pouze o 2,8 %. Pozitivní je i pokles podílu osob s nejvyšším dosaženým základním vzděláním, a to v průměru o 4,2 %. Výjimkou je opět Mělník, kde nastal pokles pouze o 2,9 %. Naopak negativním zjištěním je, že ve všech sledovaných městech (kromě Mělníku, kde je tento podíl dlouhodobě nejvyšší) vzrostl podíl osob bez vzdělání o 0,10 %.

Pozitivní jsou i změny v podílu osob s nejvyšším dosaženým středoškolským vzděláním na populaci ve věku 15 a více let. V tabulce č. 5 je vidět, že podíl obyvatel s nejvyšším dosaženým středoškolským vzděláním bez maturity klesl u všech sledovaných měst, a to v průměru o 6 %. Dále vzrostl počet obyvatel s úplným středoškolským vzděláním s maturitou, nejvyšší nárůst sledujeme právě v Nymburku. Nárůst nastal i v podílu obyvatel s dosaženým vyšším odborným a nástavbovým vzděláním (viz tabulka č. 5).

Tabulka č. 5 – Vzdělanostní struktura vybraných měst Středočeského kraje

Podíl osob s nejvyšším dosaženým vzděláním na populaci ve věku 15 a více let	město	2011			změna o	Podíl osob s nejvyšším dosaženým středoškolským vzděláním na populaci ve věku 15 a více let	město	2011			změna o
		2001	2011	změna o				2001	2011	změna o	
bez vzdělání	Mělník	0,40%	0,40%	0%	včetně vyučení bez maturity	Mělník	38,09%	32,15%	-5,94%		
	Poděbrady	0,20%	0,30%	0,10%		Poděbrady	34,65%	27,53%	-7,12%		
	Hořovice	0,10%	0,20%	0,10%		Hořovice	37,48%	31,65%	-5,83%		
	Nymburk	0,30%	0,40%	0,10%		Nymburk	37,26%	31,80%	-5,46%		
základní vzdělání (včetně neukončeného)	Mělník	18,90%	16%	-2,90%	úplně s maturitou	Mělník	27,79%	29,19%	1,40%		
	Poděbrady	16,50%	12,60%	-3,90%		Poděbrady	29,44%	31,19%	1,75%		
	Hořovice	20,60%	16,10%	-4,50%		Hořovice	26,99%	28,55%	1,56%		
	Nymburk	18,40%	14,20%	-4,20%		Nymburk	28,89%	31,07%	2,18%		
vysokoškolské vzdělání	Mělník	8,30%	11,10%	2,80%	vyšší odborné a nástavbové	Mělník	4,47%	5,17%	0,70%		
	Poděbrady	12,20%	16,80%	4,60%		Poděbrady	5,63%	6,20%	0,57%		
	Hořovice	9,10%	12,30%	3,20%		Hořovice	4,25%	4,35%	0,10%		
	Nymburk	8,60%	12,40%	3,80%		Nymburk	5,28%	5,75%	0,47%		

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001, SLDB 2011 – vlastní zpracování

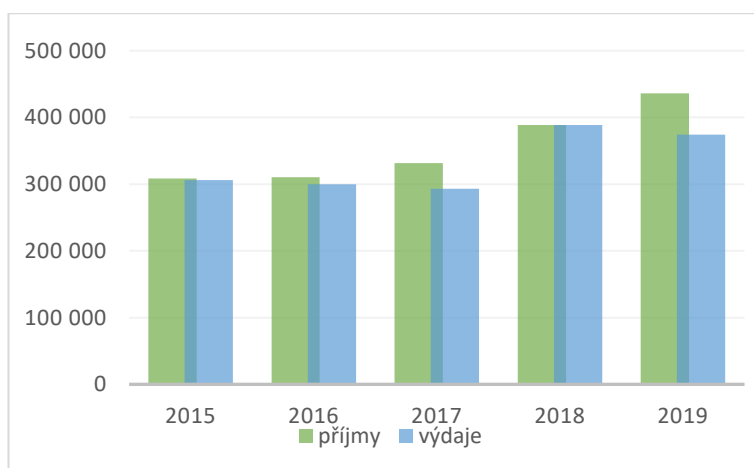
5.3 Ekonomická analýza

5.3.1 Hospodaření obce

Tato kapitola se podrobně věnuje hospodaření obce a vychází z údajů poskytovaných Českým statistickým úřadem a ze závěrečných účtů měst Nymburk, Poděbrady, Hořovice a Mělník. Tato analýza je zpracovaná na období 5 let a popisuje období mezi roky 2015–2019.

Hospodaření města Nymburk odráží graf na obrázku č. 7, kde jsou zaznamenány příjmy a výdaje města v sledovaném období. Z grafu je vidět, že v prvních 2 letech bylo hospodaření města stabilní. V roce 2015 dostalo město dotace na několik větších investic a podařilo se mu ušetřit v několika oblastech. Rok 2016 měl velmi podobný průběh. Pozitivní změna nastává v roce 2017, kdy sledujeme větší převýšení příjmů nad výdaji. Městu klesal objem získaných investičních dotací a vzrostl příjem z majetkové činnosti, kdy se městu podařilo prodat několik vybraných nemovitostí. V následujícím období vzrostly sice příjmy města, ale s nimi i výdaje. V tomto roce proběhlo hned několik finančně náročnějších investic, které nakonec překročily stanovený rozpočet, takže bylo potřeba sáhnout na rezervy z hospodářské činnosti a dorovnat tak minusový stav. Ani tento příspěvek 15 mil. korun nevyrovnal výdaje města, a tak poprvé v sledovaném období dosahuje záporného hospodářského výsledku. V roce 2019 se město poučilo z předchozího období a přizpůsobilo tomu rozpočet. Výdaje města nebyly tak rozsáhlé, navíc se podařilo prodat několik pozemků určených k obytné zástavbě, tím se město dostalo do největší příjmové rezervy v sledovaném období. Největším zklamáním v průběhu sledovaných 5 let jsou příjmy z majetkové činnosti, které ani v jednom roce nedosáhly na očekávanou hodnotu. Důvodem jsou neuskutečněné prodeje pozemků v průmyslové zóně Sever a Jih.

Obrázek č. 7 – Příjmy a výdaje města Nymburk za posledních 5 let

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

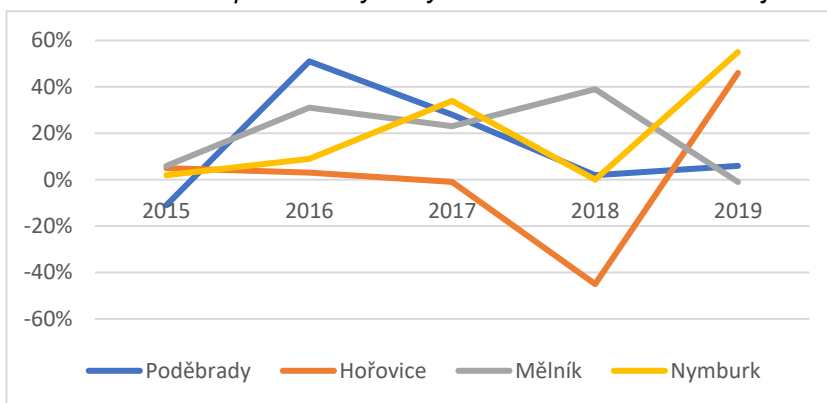
Srovnání hospodaření vybraných měst Středočeského kraje

Z obrázku č. 8 je patrné, že hospodaření měst v zázemí metropolitního regionu je různorodé, ale v jednotlivých obdobích lze sledovat určité podobnosti. V roce 2016 ve většině měst roste podíl daňových příjmů a dotací na celkových příjmech a v roce 2018 zase sledujeme u 3 ze 4 měst velký pokles, protože města podnikla několik náročných investic.

Momentálně rostou kladné hodnoty bilance hospodaření ve městě Nymburk, ale i v Poděbradech a Hořovicích. Pokles nastává v případě Mělníka, kde klesly celkové příjmy o 5 % (kapitálové i dotace) a naopak vzrostly kapitálové výdaje.

V tomto srovnání si tedy Nymburk stojí poměrně dobře, sleduje aktuální trendy kraje a významně nevybočuje. Nejvíce podobné hospodaření lze vidět u města Poděbrady, ležícího ve východní části Středočeského kraje, tak jako Nymburk. Nejvíce se odlišuje město Hořovice ležící v jihozápadní části kraje.

Obrázek č. 8 – Hospodaření vybraných měst Středočeského kraje

Zdroj: Závěrečné účty jednotlivých měst – vlastní zpracování

5.3.2 Trh práce

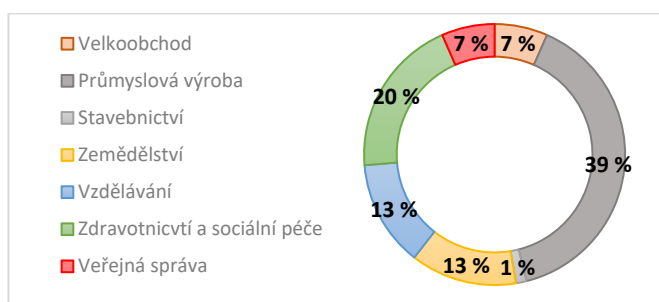
Tato kapitola se blíže zaměřuje na trh práce a ekonomické subjekty města Nymburk. Data jsou čerpána z údajů Českého statistického úřadu a dat dostupných v aplikaci Ministerstva financí – ARES.

Ve městě Nymburk je nejvíce rozvinuto odvětví velkoobchodu, maloobchodu a opravy s údržbou motorových vozidel. Na druhém místě je celkový průmysl spolu s profesními, vědeckými a technickými činnostmi.

Ve srovnání s vybranými městy převyšuje Nymburk ostatní města v zastoupením kulturní, zábavní, rekreační a ostatní činnosti. Spolu s městem Poděbrady dominují i v oblasti velko – a maloobchodu. Nymburk zaostává hlavně v oblasti stavebnictví.

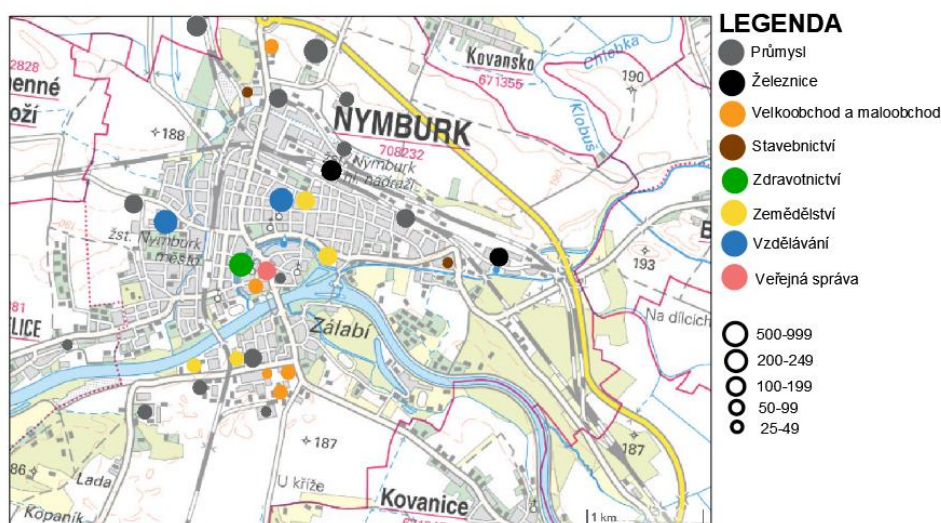
Mezi největší zaměstnavatele se řadí společnosti v odvětví zdravotnictví a sociálních služeb. Dále jsou zde významní zaměstnavatelé v oblasti průmyslové výroby, zemědělství a železniční infrastruktury. Z porovnání s vybranými městy Středočeského kraje vyšel Nymburk jako město s nejnižším celkovým počtem ekonomických subjektů, a to právě z důvodu, že se zde koncentrují hlavně tito větší zaměstnavatelé (viz obrázek č.9, 10).

Obrázek č. 9 – Největší zaměstnavatelé dle odvětví

Zdroj: Ministerstvo financí – ARES, 2020 - vlastní zpracování

Obrázek č. 10 – Největší zaměstnavatelé města Nymburk

Zdroj: Ministerstvo financí – ARES, 2020 – vlastní zpracování

Nymburk je významným cílem vyjížděky za prací, dojíždí sem až 37 % zaměstnaných osob. Jedná se hlavně o obyvatele okolních měst a obcí, zejména Poděbrad, Sadské nebo Milovic. Z porovnání s vybranými městy Středočeského kraje je patrné, že Nymburk spolu s městem Hořovice jsou významnou spádovou oblastí okolních sídel. Vzhledem k tomu, že se jedná o města v zázemí metropolitního regionu, je zde patrná i vyjížděka za prací do nedalekých významných center a hlavního města Praha (viz tabulka č. 6).

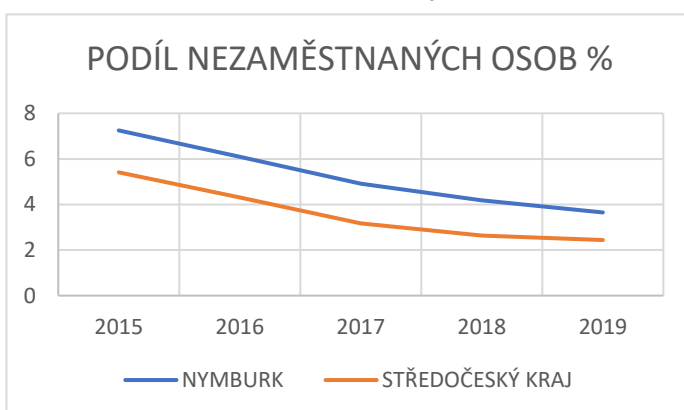
Tabulka č. 6 – Vyjížděka a dojížděka zaměstnaných osob

	Zaměstnané osoby	
	Vyjížděka z města za prací	Dojížděka do města za prací
Nymburk	22,2 %	37,0 %
Poděbrady	27,4 %	20,1 %
Mělník	21,3 %	22,4 %
Hořovice	27,7 %	47,8 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB, 2011 – vlastní zpracování

V městě lze sledovat i dlouhodobý trend klesání podílu nezaměstnaných osob na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel, což znamená klesající míru nezaměstnanosti. Křivka poklesu podílu nezaměstnaných osob ve městě Nymburk sleduje celokrajský trend (viz obrázek č. 11).

Obrázek č. 11 – Podíl nezaměstnaných osob

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

V evidenci Úřadu práce města Nymburk je k 31. 12. 2019 více než 900 volných pracovních míst, což je nejvyšší počet ze všech sledovaných měst (viz tabulka č. 7).

Tabulka č. 7 – Pracovní místa v evidenci úřadu práce ke dni 31.12.2020

Pracovní místa v evidenci úřadu práce	Hořovice	Mělník	Poděbrady	Nymburk
	789	694	225	926

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

Nové pracovní příležitosti

Tento výpočet vychází z metodiky vyhodnocení územních nároků průmyslových zón, publikované Ministerstvem průmyslu a obchodu (2018), kde se uvádí, že 80 % z celkové plochy průmyslové zóny tvoří areály jednotlivých závodů. Dále je zde i odhad celkového počtu zaměstnanců průmyslové zóny dle obvyklých hustot zaměstnanců na 1 ha plochy průmyslové zóny. Pro lehký průmysl se tento odhad pohybuje mezi 50–110 zaměstnanci na 1 ha. Pro tento výpočet byl zvolen počet 80 zaměstnanců na 1 ha.

V hlavním výkresu územního plánu města Nymburk je v severní části sídla nad železniční infrastrukturou vymezena zastavitelná plocha pro průmysl a skladování o velikosti cca 280 h. Při předpokladu zastavění celé této plochy ekonomickými objekty lehkého průmyslu by zde vzniklo 11 200 až 24 640 nových pracovních příležitostí. Při hodnotě 80 zaměstnanců/1 ha by vzniklo 17 920 pracovních míst.

Zastavitelná plocha pro lehký průmysl je územním plánem vymezena i v průmyslové zóně Jih, kde se jedná o plochu s celkovou výměrou cca 30 ha. Zde by tedy v případě naplnění kapacity celé průmyslové zóny vzniklo 1 200 až 2 640 nových pracovních příležitostí. Při hodnotě 80 zaměstnanců/1 ha by to znamenalo dalších 1 920 pracovních příležitostí.

V sumarizaci by tedy po naplnění kapacity obou zastavitelných ploch lehkým průmyslem vzniklo přibližně 19 840 nových pracovních příležitostí. V plném využití by tyto plochy zaměstnávaly o 30 % víc lidí, než je současný celkový počet obyvatel města a přibylo by o 210 % více ekonomicky aktivních obyvatel, než je jejich současný stav.

5.4 Historická analýza

Tato analýza popisuje historický vývoj města Nymburk. Období založení města a vývoj do 19. století je popsán v příloze č. 2 této práce. Součástí této analýzy je i výkres historické analýzy, viz příloha č. 3 této práce.

Průmyslové město

Rozvoj města nastal počátkem 19. století, kdy město bouralo hradby, a mělo tak víc místa na svůj růst.

V roce 1870 byla ve městě vybudována železnice, která se postupně rozrostla o další tratě, výtopny, dílny a vzniklo zde největší seřadiště vlaků v ČR. Přítomnost železnice ve městě způsobila náhlý nárůst obyvatel, zejména dělníků. S vlnou nových obyvatel bylo nutností zlepšení veřejné vybavenosti i zdravotní péče, a proto v roce 1871 vznikla nymburská okresní nemocnice. Vysokým tempem rostla železnice i s dílnami a do města proudil stále větší počet nových obyvatel. Byla zoufalá potřeba navýšit kapacity bydlení, takže u železnice vyrostla nová obytná kolonie, situovaná od nádraží podél tratě k Velkým valům. Původně měla vzniknout jako samostatné město s vlastní vybaveností a měla být zcela vyjmuta z obecního katastru. S tím ale nesouhlasilo ani město, ani místodržitelství Praha, a tak se realizovala pouze část původního plánu. Zastavovat se začal i prostor od nádraží k historickému centru (Řehounek, 2012).

Dařilo se i místnímu pivovaru, který se rozrostl až na pozemky u železniční dráhy a stal se symbolem nového průmyslového Nymburku. Dalším symbolem byl i cukrovar, který byl zde založen v roce 1869 a spolu s ním se uskutečnila výstavba nových silnic. Cukrovar nadále technologicky rostl až do konce 20. století, kdy byl odstaven. Na jeho místě dnes stojí vilová čtvrť (Řehounek, 2012).

O tom, že byl Nymburk ve 20. století průmyslovým centrem, svědčí i tehdejší přítomnost mnoha dalších podniků. Byla zde mezinárodně známá továrna na likéry Griotte, jež se rozrostla až na pozemky za tratí, dále zde byla strojírna na hospodářské stroje Hrachovina a strojírenské firmy Jelínka a Červinky. Významně rozšířené zde bylo i truhlářství, stavebnictví, textilní průmysl a kamnářství. Mnohé z těchto firem byly buď přesunuty do významnějších průmyslových center, nebo zrušeny v 90. letech 20. století (Řehounek, 2012).

V průběhu první světové války byl v oblasti mezi kolonií a Spálenkou zřízen vojenský válečný lazaret. Jednalo se o několik jednoduše postavených dřevěných domů, které byly dále využity i v roce 1919 při epidemii španělské chřipky a posloužily i po vzniku republiky, kdy městská rada znovu bojovala s nedostatkem bytové kapacity. Lazarety byly přestavěny na provizorní bydlení pro 40 rodin, které zde čekaly na dražní byty. Tyto byty se ale nerealizovaly tak rychle, jak by bylo třeba, a z kolonie se stal velký sociálně-politický problém. Ten se vyřešil až v roce 1931, kdy se rodiny přesunuly do zděných činžovních domů podél Boleslavské ulice. Kolonie byla definitivně zničena a na jejím místě dnes stojí Střední odborná škola a Střední učiliště Nymburk (Řehounek, 2012).

Druhá světová válka znamenala pro město dlouhodobé „odnětí“ svobody, kdy byla ve městě vysoká koncentrace vojsk kvůli významné železniční křižovatce. Po válce město zasáhla další vlna populační expanze a bylo potřeba další navýšení kapacity veřejné vybavenosti (Řehounek, 2012).

Období, kdy se město soustředilo samo na sebe, nastalo po prvních demokratických volbách v roce 1990. Zrealizovalo hned několik větších investičních akcí. Vystavěla se nová čistička odpadních vod, proběhla rekonstrukce komunikací a všech základních škol i s gymnáziem, vybudoval se penzion pro seniory a také pravobřežní Labská stezka. Ve městě se nastartovala i ekonomická činnost a vzniklo tu několik soukromých podnikatelských objektů a firem (Česká spořitelna, IPB, hotel Ostrov, Diskont jednota, firmy JDK, Vyrolat, Model obaly, Elco, tiskárna Kirchner) (Řehounek, 2012).

Období po roce 2000 je v obci známé jako období, kdy se obrátila pozornost na historické dědictví města a proběhla rekonstrukce mnoha historických objektů. Nárůst ekonomických subjektů ani nadále neupadal a vznikaly zde další významné firmy (Nevšimal na Zálabí, AZ elektrostav Habeši, Building, Úřad práce v Kolonii, Thermoservis, hotel Zimní stadion, Hypernova, Renč instalatérství a stavebniny Jičínska) (Řehounek, 2012).

Na podporu všech nových podnikatelských subjektů byl v roce 2008 v průmyslové zóně Sever zřízen podnikatelský inkubátor (Řehounek, 2012).

Dále pokračoval rozvoj města, který zlepšoval životní podmínky. Do roku 2010 vzniklo mnoho nových bytových domů a město se rozvíjelo zástavbou individuálního bydlení. Zlepšila se i vybavenost města – Lidl, Kaufland, Mountfield...Byl vybudován východní obchvat sídla, levobřežní Labská stezka a město navázalo spolupráci s partnerskými zahraničními městy (Řehounek, 2012). Po roce 2008 s příchodem globální ekonomické krize nastal v oblasti podnikání a vedení firem velký zvrat. Zaniklo mnoho firem, kterých existenci dnes připomínají už jen brownfieldy vně zastavěného území. Zlé časy nastaly i pro nymburskou nemocnici, kterou v roce 2011 odkoupilo město ve snaze zabránit jejímu úpadku. Město se sice finančně zatížilo, ale nemocnici se podařilo zrekonstruovat a modernizovat. V tíživé situaci se ocitl i významný zaměstnavatel místních obyvatel – Železniční opravny a strojírný, jehož stabilizace se podařila až v roce 2019. Na začátku krize železniční strojírna zaměstnávaly více než 2000 pracovníků, mnoho z nich muselo být propuštěno. V návaznosti na rozšířený průmysl a podnikání ve městě, jejichž dopravní obslužnost komplikuje dopravu, se momentální pozornost obrací na zlepšení kvality a plynulosti dopravy (Vltava Labe media, 2020).

5.5 Funkční analýza

Tato kapitola se věnuje definování funkčních charakteristik jednotlivých ploch řešeného území. Plochy jsou zde rozděleny do základních kategorií, které jsou dále blíže popsány. Součástí této analýzy je i výkres s názvem Funkční analýza, který je přílohou č. 4 této práce.

5.5.1 Občanská vybavenost – komerční

Obchody a služby

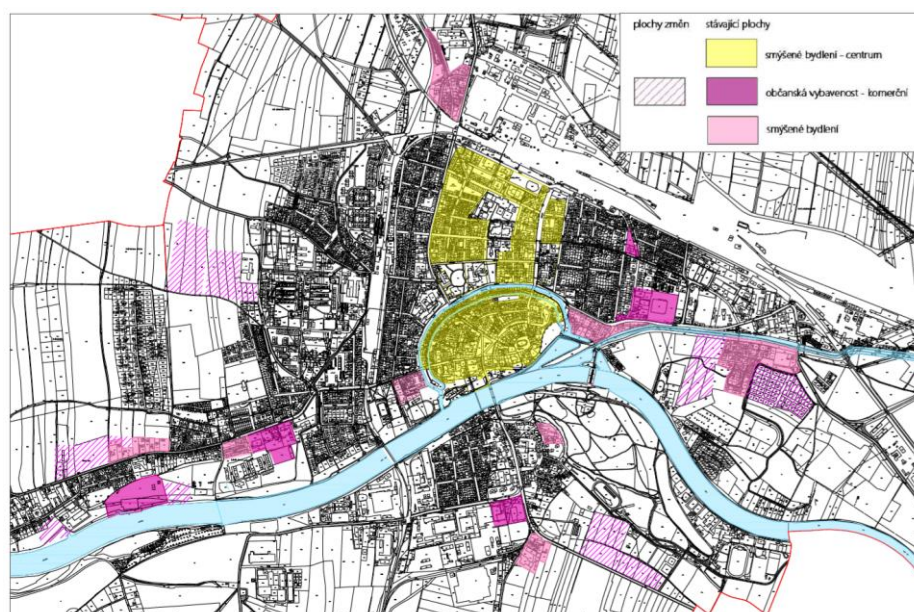
Historické centrum města poskytuje širokou škálu občanské vybavenosti. Tvoří ji převážně plochy smíšeného bydlení se službami. Služby a obchody v centru jsou umístovány v přízemních podlažích a vytvářejí charakter nákupních ulic. Plochy smíšeného bydlení s komerční vybaveností dále pokračují i za hradby historického centra směrem na sever k železnici.

V částech města mimo historickou centrální oblast se obchody a služby koncentrují spíše na rozsáhlých plochách. Východně od hradeb historického centra se na ploše bývalého cukrovaru nachází rozsáhlá nákupní zóna s Hypermarketem Albert, Mountfield a další služby. Tato nákupní zóna navazuje ulicí Poděbradská na plochu bývalé strojírny Hrachovina, kde se dnes rovněž nachází obchody a služby.

Další plošně rozsálá nákupní zóna je v jihozápadní části sídla na pomezí katastrálního území Nymburk a Drahelice. Zde se nachází Penny a služby spojeny s údržbou automobilů.

Na druhém břehu řeky Labe u průmyslové zóny Jih se také nachází rozsáhlá plocha komerční vybavenosti. V této nákupní zóně se nachází Kaufland, Lidl a Pepco.

Obrázek č. 12 – Plochy komerční vybavenosti

Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020 – vlastní zpracování

5.5.2 Občanská vybavenost – veřejná

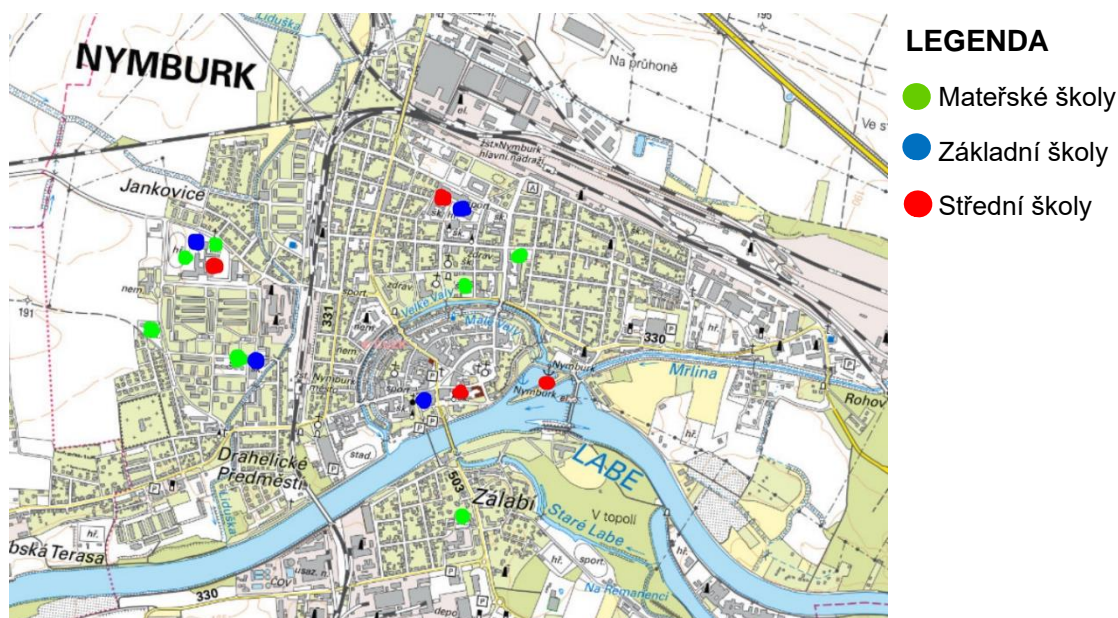
Školství

Ve městě se nachází 7 mateřských škol, z toho dvě jsou umístěny v centru města, jedna na druhém břehu řeky Labe v oblasti individuálního bydlení a ostatní jsou koncentrovány v západní části sídla v rozsáhlé obytné zástavbě.

Ve městě se nachází 3 základní školy, jedna speciální základní škola a základní umělecká škola. Stejně jako mateřské školy jsou i ty základní lokalizovány v západní části sídla v rozsáhlé obytné zástavbě a v centru města.

Nymburk je významným cílem vyjíždky za vzděláním i díky přítomnosti středních škol s různým zaměřením. V centru města se nachází Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce a střední zdravotnická škola. Střední odborná škola s učilištěm se nachází u hydroelektrárny a Střední odborné učiliště Stravon spol. s r.o. je umístěno na ploše veřejné vybavenosti v západní části sídla v rozsáhlé obytné zástavbě stejně jako 2 základní školy a jedna mateřská.

Obrázek č. 13 – Veřejná vybavenost – oblast vzdělání

Zdroj: Mapy.cz, 2020 – vlastní zpracování

Zdravotnictví a sociální služby

Nejvýznamnějším prvkem v oblasti zdravotnictví je zde Nemocnice Nymburk, která je v oblasti zdravotnictví stěžejní i pro okolní území a jejíž umístění navazuje na historické hrady v severozápadní části. Plocha veřejné vybavenosti, kde se nemocnice nachází, zahrnuje i polikliniku AGEL, lékárnu a další specializované ambulance. Další, ale menší plocha veřejné vybavenosti se zdravotnickým zařízením se nachází na západním okraji sídla, kde sídlí poliklinika GynDy s lékárnou.

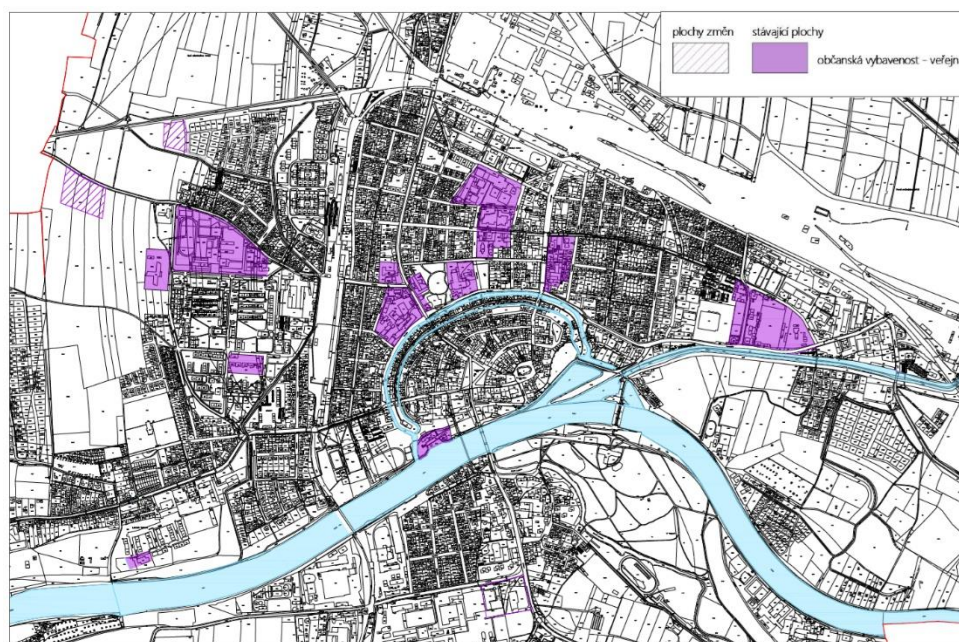
Ve městě se nachází i několik sociálních zařízení. U řeky Labe v části Labská terasa je umístěn pečovatelský domov pro seniory. V centru města se nachází dům pro děti a mládež, svaz skautů Junák a také Mateřské centrum Svítání.

Městská a státní správa

Městský úřad Nymburk se nachází přímo v historickém centru na náměstí Přemyslovců. Nymburk je dnes obcí s rozšířenou působností a sídlí zde i okresní státní zastupitelstvo a okresní správa sociálního zabezpečení. Ve městě, a to především v centru, sídlí i státní pozemkový, katastrální, finanční a exekutorský úřad. Také je zde úřad práce, okresní pracoviště České školní inspekce a Krajská hygienická stanice Středočeského kraje.

V centrální části města u nemocnice má sídlo i Policie České republiky s dopravním inspektorátem. Nachází se zde i policejní pořiční oddíl, který i s hasičským záchranným sborem a sborem dobrovolným hasičů sídlí jihozápadně od historických hradeb u řeky Labe.

Obrázek č. 14 – Plochy veřejné vybavenosti

Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020 – vlastní zpracování

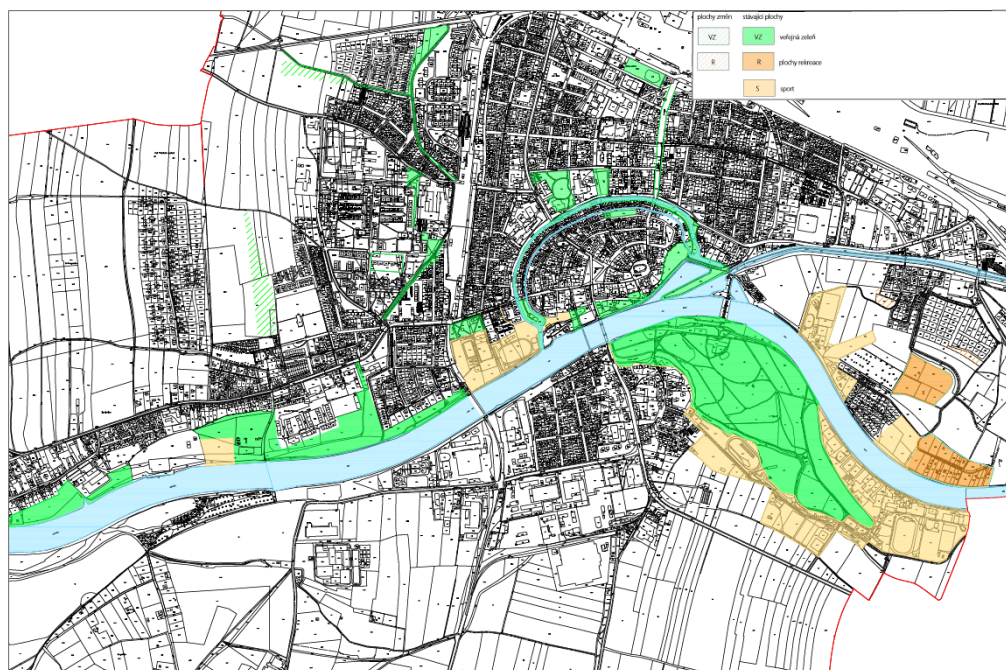
5.5.3 Kultura, rekreace a sport

Ve městě Nymburk je vytvořené i bohaté kulturní a rekreační zázemí. Kulturní vyžití v historickém centru města poskytuje například kino Sokol a Hádkovo městské divadlo. Město má i kulturní centrum, městskou knihovnu a vlastivědné muzeum.

V samotném intravilánu v oblastech určených pro bydlení se nachází několik parkových ploch. V historickém centru vně hradeb se nachází rozlehlý Park Pod Hradbami, který po obvodu hradeb navazuje veřejnou zelení na další rozsáhlou rekreační plochu. Zde je umístěn zimní stadion, Svatojiřský park, Svatojánský park, skatepark a hasičský stadion. Tu největší rekreační plochu v intravilánu poskytuje anglický Park Na Ostrově, kterým vede několik pěších cestiček a cyklostezka. Na jeho plochu navazují i rozsáhlé plochy pro sport, využívané nejen městem samotným, ale i sousedními obcemi. Jsou to plochy fotbalových hřišť, atletický areál s dráhou, minigolf, basketbalová hřiště, sportovní centrum a tenisové kurty.

Obrázek č. 15 – Plochy rekreace, sportu a veřejné zeleně

Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020 – vlastní zpracování

5.5.4 Bydlení

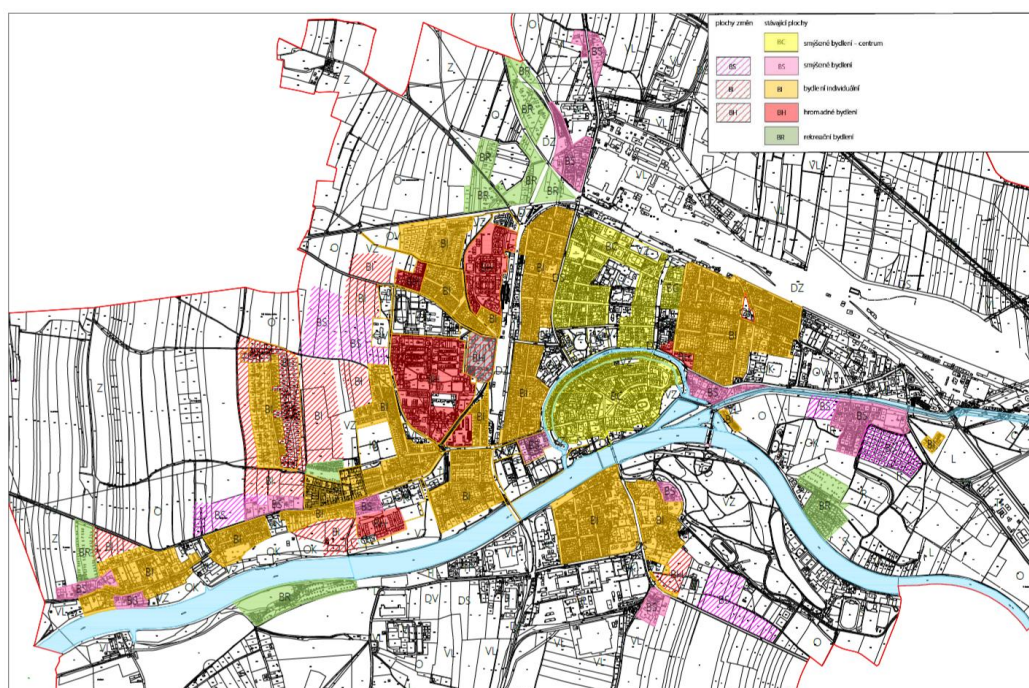
V historickém jádru města vně hradeb se nachází převážně bydlení smíšené, kde je v prvním nadzemním patře umístěna služba nebo obchod. Jedná se tedy o zhuštěnou řadovou zástavbu se smíšeným využitím. Charakter smíšeného bydlení postupuje od historického centra dále i do severního centra, kde obklopuje plochy veřejné vybavenosti a dále plynule navazuje na zástavbu individuálního bydlení.

Hromadné bydlení je nejvíce koncentrováno v západní části sídla poblíž rozsáhlé plochy veřejné vybavenosti, kde se nacházejí mateřské, základní a střední školy. Severně od této plochy je situováno další hromadné bydlení, které je plochou veřejné zeleně odděleno od bydlení individuálního.

Nejvíce jsou zde rozvinuty plochy individuálního bydlení, jež se nacházejí hlavně podél železniční infrastruktury, která městem prochází. Dále se tyto plochy táhnou od centrální oblasti a hromadného bydlení směrem k extravilánu obce, kde tvoří hranici sídla. S růstem města se budou rozvíjet především tyto plochy a s jejich růstem počítá i územní plán města.

Na severním okraji města na západě u řeky Labe a na opačném břehu parku Ostrov se nacházejí i plochy rekreačního bydlení.

Obrázek č. 16 – Plochy bydlení

Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020 – vlastní zpracování

5.5.5 Výroba

Průmysl se stal významnou součástí města Nymburk se zavedením železniční infrastruktury.

V návaznosti na ni vyrostla nejrozsáhlejší průmyslová zóna města. Tato průmyslová zóna Sever plynule navazuje na železniční infrastrukturu (areál Českých drah). Původně byla tato plocha k rozvoji průmyslu vymezena územním plánem pouze po obchvatovou komunikaci I/38. Později však byla zpracována změna územního plánu, která tuto plochu rozšířila až za hranice obchvatu města (viz obrázek č. 17). První etapa výstavby této zóny byla urychleně dokončena již v roce 2006, kdy se zde počítalo s investorem z Čínské lidové republiky, který zde plánoval závod na výrobu elektroniky (Městský úřad Nymburk, 2020b). Tento záměr se nakonec nezrealizoval a v průmyslové zóně sídlí závody:

- Magna Exteriors – strojírenská výroba,
- Donauchem s. r. o. – import, export a distribuce průmyslových chemikálií,
- Changhong Europe Electric s. r. o. – výroba elektroniky,
- Dymofracht CZ. s.r.o. – výroba lihovin.

Nachází se zde prodejna Auto Kelly a správa železnice. Město tyto plochy určené k průmyslové výrobě dlouhodobě nedokáže prodat.

Obrázek č. 17 – Průmyslová zóna Sever

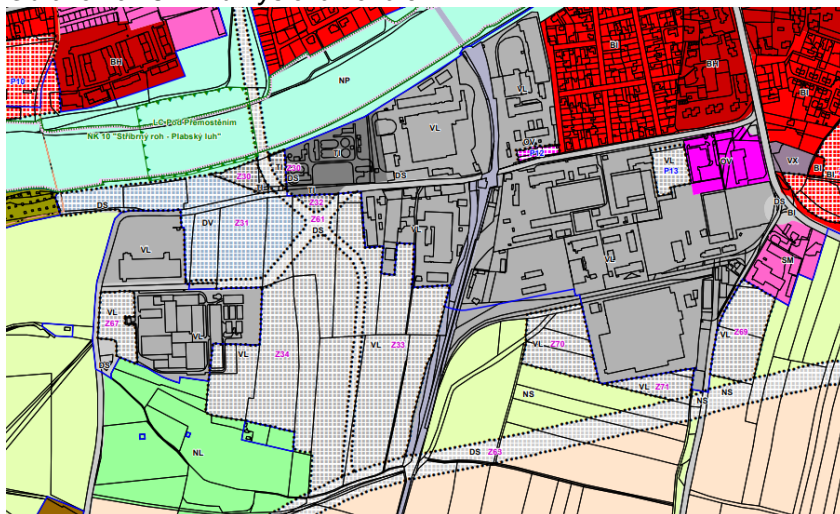
Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020

Dále je zde průmyslová plocha Jih, určená hlavně menším investorům k lehké výrobě a skladování. Nachází se na druhém břehu řeky Labe a její rozloha je mnohem menší než rozloha průmyslové zóny Sever. Zde sídlí například závody:

- Model Obaly, a.s. – výroba lepenkových obalů,
- Českomoravský beton, a.s. – betonárna,
- Building S. – výroba betonových prefabrikátů,
- JKD, spol. s r. o. – pivovarnictví,
- Automotive painting partners – katalforézní lakování,
- Maschinenfabrik Niehoff CZ, s.r.o. – strojírenská výroba,
- Sladovny Soufflet – pivovarnictví.

I v této zóně jsou územním plánem vymezeny plochy pro její růst a je zde plánovaný přístav pro říční lodě spolu s novým dopravním napojením (viz obrázek č. 18).

Obrázek č. 18 – Průmyslová zóna Jih

Zdroj: ČÚZK – Územní plán Nymburk, 2020

5.6 Analýza záměrů v území

Tato analýza se zaměřuje na identifikaci všech plánovaných změn v řešeném území a vychází z aktuální dokumentace zásad územního rozvoje, územně analytických podkladů a aktuálního územního plánu. Závazná dokumentace Zásady územního rozvoje v oblasti města Nymburk vymezuje 2 rozvojové osy republikového významu a jednu rozvojovou oblast krajského významu. Tyto osy značí oblasti, ve kterých dochází k vyšší koncentraci různých aktivit občanů a tyto oblasti se neustále rozvíjejí. Rozvojové osy republikového významu souvisí hlavně s dopravní infrastrukturou, je zde výborné napojení na významné dopravní tahy v kraji. Rozvojová oblast krajského významu se v zásadě snaží posílit kooperaci a vzájemné propojení měst v jedné oblasti.

Součástí této analýzy je i výkres záměrů, který je přílohou č. 5 této práce.

Plochy změn

V řešeném území lze sledovat změny funkčního využití ploch v mnoha oblastech. V zastavěném území se tyto plochy označují jako plochy přestavby a převážně se jedná o stávající plochy zeleně, určené k zástavbě občanskou vybaveností (zejména pro sport), nebo se změní na dopravní plochy – parkování. Mezi významné plochy přestavby patří plocha bývalého výrobního a skladového areálu (dnešního brownfieldu), která se změní na plochu určenou k hromadnému bydlení.

V nezastavěné části řešeného území se plochy, které jsou předmětem změny, označují jako zastavitelné. Plochy určené k zástavbě navazují na stávající zastavěné plochy a určují tak další směr rozrůstání města. Největší plochy nově zastavitelného území tvoří plochy průmyslové zóny Sever. Nové zastavitelné plochy určené k výrobě a skladování jsou vymezeny i v průmyslové zóně Jih. Zde jsou vymezeny i plochy, na nichž se plánuje rozvoj vodní dopravy (přístaviště).

Na západní okraj zastavěného území navazují plochy k zastavění s obytnou funkcí. Jedná se hlavně o plochy individuálního bydlení, které propojují stávající zástavbu individuálního bydlení na Hroudách s intravilánem města. Dále jsou zde vymezeny i zastavitelné plochy pro smíšené bydlení a veřejnou vybavenost. Jihovýchodní část řešeného území je z velké části tvořena významnými přírodními plochami, jako je anglický Park Na Ostrově, a je zde proto mnohem nižší počet zastavitelných ploch. Zastavitelné plochy u ramene Labe jsou určeny k sportovnímu využití a blíž k řece Mrlině se nachází zastavitelné plochy smíšeného bydlení. Tyto plochy navazují na stávající zástavbu smíšeného bydlení. Město plánuje i nové stavby pro hromadnou rekreaci, které mají vymezený prostor v jihozápadní části řešeného území u Kopanického potoka.

Záměry v dopravní infrastruktuře

Významným záměrem v silniční dopravě je například dokončení severního městského obchvatu, tvořeného silnicí I/38 v části Krchleby-Chvalovice (**DIS1**). V této části sídla je záměr i na vytvoření koridoru železniční tratě pro zdvoukolejení úseku Nymburk – Mladá Boleslav (**DIŽ1**) a vytvoření koridoru pro úpravu směru tratě ve směru Lysá nad Labem (**DIŽ**). U jižní hranice obce je záměr na vytvoření nového jižního obchvatu, který se v úseku u Kopanického potoka napojí na silnici II/330 a dopravu povede podél rozšířené průmyslové zóny Jih k řece Labe. Spolu s touto silnicí je plánován i most, který dopravu povede přes Labe k napojení na stávající úsek silnice II/330 (**DIS2**). Dalším záměrem v dopravě je i silniční koridor, který se

v západní části sídla napojí na stávající silnici II/331 v úseku nové zastavitelné plochy, skrz kterou povede dopravu k železnici. Doprava bude dále pokračovat na východ podél železnice, kde se napojí na silnici II/330. (**DIS3**). V průmyslové zóně Jih je spolu s plochou pro rozvoj vodní dopravy plánován i rozvoj silniční dopravy (**DIS4**). Ta pomocí mostu propojí pravý břeh Labe s průmyslovou zónou Jih na levém břehu Labe, skrz kterou se napojí na plánovaný jižní obchvat (**DIS2**). V územním plánu jsou dále vymezeny dopravní plochy s obslužnou funkcí v zastavitelném území určeném k bydlení a dopravní plochy pro obsluhu rozšířené průmyslové zóny Sever.

Záměry oborové

Spolu s rozvojem ploch k bydlení a výrobě jsou zde i záměry na rozvoj technické infrastruktury. Jedná se hlavně o plynovod, vodovod, vedení elektrické energie a také úpravu stávající plochy ČOV, v jejíž blízkosti je záměr silniční dopravy (**DIS4**). Zásady územního rozvoje v jižní části sídla na levém břehu vymezují i nové plochy pro protipovodňové opatření.

5.7 Stakeholder analýza

Stakeholder analýza se věnuje zkoumání zainteresovaných stran, osob a subjektů, které ovlivňují budoucí úspěch a vývoj řešeného území. Mezi nejsilnější aktéry území se řadí instituce, mající vliv na velký počet obyvatel. Jedná se zejména o vzdělávací, náboženské, sportovní či kulturní instituce. Významným aktérem na území je i vedení města a jeho organizace, které se snaží zapojit do rozvoje a podpořit mnoho občanů. Důležitou roli v rozvoji města zastávají i významnější ekonomické subjekty, které zaměstnávají velký počet obyvatel nejen z domácího prostředí. Tato analýza čerpá zejména z Městského úřadu Nymburk – město a jeho správa (2020a).

Instituce

Silným aktérem v území jsou i již zmiňované vzdělávací instituce, které jsou v Nymburku početně zastoupené a hrají významnou roli v rozvoji města. Tato široká vzdělávací platforma je jedním z významných zaměstnavatelů města a také skvělým lákadlem nových rodin do území. Mezi významné instituce zaměřené na formování mládeže je i Dům dětí a mládeže Nymburk, svaz skautů a skautek Junák a Mateřské centrum Svítání.

Město Nymburk má silné postavení i ve světě sportu, který neodmyslitelně patří ke každodennímu životu velkého počtu obyvatel. Nejvýznamnější ze sportovních institucí je samozřejmě mezinárodně slavný basketbalový klub ERA Basketball Nymburk. Dále zde pracují TJ a tenisový klub Lokomotiva Nymburk, sportovní klub Polaban Nymburk, Český svaz silového trojboje, sportovní klub Policie Nymburk a také jezdecký klub Tomáše Voříška.

Důležitou kulturní institucí města je Nymburské kulturní centrum, které má na starost provoz kina Sokol, velkého i malého sálu Obecního domu, a kaple sv. Jana Nepomuckého. Významné postavení v kultuře zaujímá i Hálkovo městské divadlo Nymburk, které zde působí již od roku 1870.

Zdroje informací

Nymburský zpravodaj je místní informační zdroj vydávaný městem Nymburk od roku 2011. Tento nástroj město využívá k informování obyvatel o společenském, hospodářském a kulturním dění ve městě. Jeho cílem je zvýšit informovanost obyvatel města a stimulovat tak jeho zájem podílet se na rozvoji a fungování města.

Vedení města

V čele města stojí starosta Ing. Tomáš Mach, Ph.D., který je předsedou dozorčí rady Vodovodů a kanalizací Nymburk a dozorčí rady Nymburské obecně prospěšné společnosti (Podnikatel.cz, 2017). Prvním místostarostou je Mgr. Bořek Černý, který je členem řady statutárních orgánů. Druhým místostarostou je podnikatelka Stanislava Tichá. Dále je zde zastupitelstvo města, které tvoří 21 členů, a Rada města Nymburk, tvořená 7 členy.

Příspěvkové organizace

Podnikatelský inkubátor

Tato městská příspěvková organizace vznikla v nové průmyslové zóně sever krátce po její realizaci v roce 2006 s cílem podpořit a rozvíjet místní podnikatele a firmy, které jsou hybnou silou města. Tato organizace vznikla za spolupráce města Nymburk, Středočeského kraje, Ministerstva průmyslu a obchodu a Evropského fondu pro regionální rozvoj (Podnikatelský inkubátor Nymburk, 2020).

Státní organizace

Ze státních organizací se zde nachází Policie České republiky, hasičský sbor, Česká průmyslová a obchodní společnost, Česká školní inspekce, Krajská hygienická stanice Středočeského kraje a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Nachází se zde i úřad finanční, exekutorský, katastrální, státní pozemkový a také úřad práce a pro zastupování ve věcech majetkových.

Specifické skupiny obyvatel

Z předcházející demografické analýzy vyplývá, že obyvatelstvo města Nymburk stárne, zvětšuje se tedy zastoupení obyvatel ve věku 65+ let – seniorů. Tento růst seniorů ve městě s sebou nese i nárůst požadavků na sociální a zdravotní služby, dopravní infrastrukturu a klidné prostředí pro život. Také roste vliv minulé generace na politickou stránku města.

Další specifickou skupinou obyvatel jsou mladé rodiny, které se sem přistěhovali a ve městě našli své útočiště díky rozsáhlé pracovní nabídce (ve městě i okolí), zdravotnické a vzdělanostní platformě, přírodnímu a kulturnímu dědictví. Následně rostou i požadavky na občanskou vybavenost, kulturní dění ve městě, různorodost pracovních příležitostí a bezpečnost.

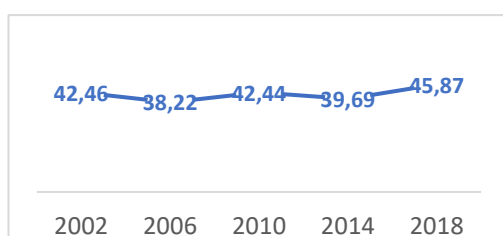
Z již zmíněné demografické analýzy je patrný i nárůst vzdělanosti ve městě, který může mít vliv na další vývoj města, kdy vzdělaní lidé mají větší tendenci se zapojovat do rozvoje. Na tento nárůst navazuje i zvýšení požadavků na různorodost pracovních příležitostí.

5.8 Politická analýza

Správa města

V posledních komunálních volbách v roce 2018 se ve městě Nymburk voleb zúčastnilo 45,87 % občanů. Volební účast je zde lehce pod průměrem ostatních měst v republice, kde je tato účast v průměru 47,34 %. Pro město je tato volební účast i tak významná, protože se jedná o nejvyšší volební účast od roku 2002 (ČSÚ, 2020).

Obrázek č. 19 – Volební účast města Nymburk

Zdroj: ČSÚ, 2020 – vlastní zpracování

Již zmiňované vedení města, tedy starosta Ing. Tomáš Mach, Ph.D., první místopředseda Mgr. Bořek Černý a druhý místopředseda Stanislava Tichá jsou příslušníci politické strany Nymburk s klidem. Zastupitelstvo města je také tvořeno převážně příslušníky této strany Nymburk s klidem. Radu města tvoří 7 členů a stejně jako u zastupitelstva zde převažuje politická strana Nymburk s klidem (viz tabulka č. 8). Ve vedení města tedy jednoznačně převládá politická strana Nymburk s klidem, která vytvořila koalici se stranami ODS a ČSSD.

Tabulka č. 8 Politická příslušnost správy města

Starosta	Nymburk s klidem	100%
1. místopředseda	Nymburk s klidem	
2. místopředseda	Nymburk s klidem	
Rada města	Nymburk s klidem	57%
	ODS	29%
	ČSSD	14%
Zastupitelstvo města	Nymburk s klidem	33%
	Nymburští demokraté	19%
	Změna pro Nymburk	14%
	ODS	10%
	ČSSD	10%
	Ano 2011	10%
Zdravý Nymburk	5%	

Zdroj: Městský úřad Nymburk, 2020a

Program zvolených stran

Mezi hlavní priority vládnoucích politických stran patří hlavně snaha o co nejtransparentnější, otevřené a přehledné vedení města. Zakládá se na participačním rozpočtu, který umožní co největší zapojení občanů do rozhodování nejen v oblasti financí města. Dále je zde snaha o zlepšení celkové komunikace a spolupráce všech článků města – obyvatele i vedení a následné řešení problémů společnými silami ve prospěch všech složek obyvatelstva (Nymburk s klidem, 2020).

K zamezení diverzifikace obyvatel se tyto politické strany soustřeďují i na vytvoření vztahů napříč všemi složkami obyvatel, kdy zavádějí různé druhy spolupráce a kulturních akcí, v jejichž rámci se obyvatelstvo víc stmelí (Nymburk s klidem, 2020).

Dále řeší i otázku dopravy a bezpečí na veřejných prostranstvích, kdy zvyšují tlak na kraj ohledně schválení vybudování i západního obchvatu a dalšího mostu přes Labe, aby se minimalizovala dopravní přetíženost stávajících komunikací. Dále si kladou za cíl i zabezpečení více finančních prostředků na úpravu stávajících komunikací a ploch parkování, které rovněž přispívají ke komplikaci dopravního systému. Svoji pozornost věnují i rozvoji cyklistické dopravy, která je zde rozvinuta spíše v rámci rekreace, a to vzhledem k absenci cyklopruhů v městské dopravě (Nymburk s klidem, 2020).

Soustřeďují se také i na podporu silných stránek města, jako jsou sport, vzdělávací a zdravotnický sektor, kulturní a přírodní dědictví. Jejich program reaguje i na zvyšující se zastoupení složky obyvatel ve věku 65+, takže zlepšuje služby a aktivity spojené s obyvateli – seniory (Nymburk s klidem, 2020).

Partnerská města

Město Nymburk v průběhu let navázalo vztahy celkově se šesti zahraničními městy a staly se vzájemnými partnery.

Partnerským městem je například maďarské město Újfehértó, jehož vztah s Nymburkem je založen hlavně na vzájemném sdílení kultury a kulturních tradic. Dalším partnerským městem je i ruské město Mytišči, kde partnerský vztah vychází hlavně ze spolupráce a vzájemné podpory základních škol. Významným partnerem z Německa je město Neuruppin, které navazuje s Nymburkem blízké vztahy i skrz pivovarnictví a také školství. Partnerské slovenské město Vrútky, které mělo v minulosti s městem Nymburk mimo jiné i podnikatelské vztahy – kdy město Vrútky vlastnilo akciovou společnost Železniční opravy a strojírna Nymburk. Dalším partnerským městem je i italské město San Giorgio a polské město Żarów, jejich vztahy se zaměřují na vzájemnou podporu sportu, kultury i školství (Městský úřad Nymburk, 2020a).

5.9 PEST

Analýza vnějších faktorů a vlivů, které působí na město Nymburk.

<p style="text-align: center;">Politické faktory</p> <p>Podpora menších ekonomických subjektů</p> <p>Rozvojová osa republikového významu OS4</p> <ul style="list-style-type: none"> - zejména rozvoj dopravních napojení - navazuje na zahraniční rozvojovou osu <p>Snížení administrativní zátěže podnikatelů – méně kontrol (MPO)</p> <p>Společná dopravní politika EU – Unbundling</p>	<p style="text-align: center;">Ekonomické faktory</p> <p>Rozvojová osa krajského významu OBk1 Střední Polabí</p> <ul style="list-style-type: none"> - posílení spolupráce Nymburk – Poděbrady - lepší propojení centrálních měst Středočeského kraje a jejich napojení na Prahu <p>Hospodářská krize – stagnace rozvoje firem a technologií</p> <p>Podpora rozvoje ekonomických aktivit prioritně ve větších městech s přítomností železnice</p> <p>Podpora rodinného podnikání – snaha o stabilizaci (MPO)</p> <p>Dvourychlostní Evropa</p>
<p style="text-align: center;">Sociální faktory</p> <p>Růst vzdělanosti</p> <p>Růst angažovanosti obyvatel do politiky a vedení měst</p> <p>Stárnutí populace – pokles ekonomicky aktivní složky obyvatel</p> <p>Stěhování ekonomicky aktivní složky obyvatel do větších měst za vyšším vzděláním</p> <p>Oběhové hospodářství – minimalizace odpadu</p> <p>Migrace cizinců</p>	<p style="text-align: center;">Technologické faktory</p> <p>Rozvoj technologií přátelských k životnímu prostředí – green new deal (obnovitelné zdroje, právo na práci pro všechny, elektroauta)</p> <p>Státní podpora výzkumu a vývoje</p> <p>Digitalizace</p> <p>Průmysl 4.0</p> <ul style="list-style-type: none"> - více IT zaměstnanců než dělníků - přizpůsobivé továrny – továrny na pronájem - práce nevyžadující kreativitu – roboti - potřeba obyvatel se „dovzdělat“ - větší efektivita – větší výnosy – více poboček = více pracovních pozic

6. SWOT

Silné stránky

Přítomnost železnice
Výhodné dopravní napojení
Bohaté historické a přírodní dědictví
Sportovní/rekreační zázemí a aktivita
Kvalitní veřejná vybavenost v oblasti školství a vzdělání
Rostoucí počet obyvatel
Průmyslová historie – silné zázemí pro rozvoj průmyslu
Propojení školství s místními významnými zařízeními – železnice, nemocnice
Centrum dojížděky okolních měst
Podnikatelský inkubátor
Přímé napojení na významná města v kraji

Slabé stránky

Špatný stav dopravní infrastruktury
Nízké příjmy z majetkové činnosti
Absence progresivních oborů průmyslu
Neangažovanost významných zaměstnavatelů do rozvoje města
Rostoucí segregace obyvatelstva – dle věku, sociálního statusu, vzdělání
Nedostatečná veřejná doprava
Zátěž na kvalitu životního prostředí
Málo druhů zaměstnavatelů
Rostoucí počet nepřizpůsobivých obyvatel
Nedostatečná městská cyklo doprava
Stárnutí populace
Neaktuální vzdělávací programy – zejména oblast IT
Nedostatek sociálního bydlení

Příležitosti

Průmyslové zóny Sever a Jih – ekonomická konkurenceschopnost, víc pracovních příležitostí
Spolupráce s městem Poděbrady
Rostoucí vzdělanost obyvatelstva – více kvalifikovaných pracovníků
Podnikatelský inkubátor – zájem lidí podnikat
Růst angažovanosti obyvatel do politiky a vedení města
Spolupráce zaměstnavatelů se vzdělávacími institucemi

Hrozby

Stárnutí populace – snižování ekonomicky aktivní složky obyvatel
Rozvoj nevhodného průmyslového odvětví a rozvoj průmyslu v nevhodném měřítku
Nedostatek zastavitelných ploch pro bydlení
Migrace obyvatel – vystěhovávání ekonomicky aktivní složky obyvatel za vyšším vzděláním a různorodější pracovní nabídkou
Hospodářská krize – stagnace rozvoje firem
Pokles průmyslové produkce – pokles poptávky
Zvyšování požadavků na sociální služby
Zhoršení kvality ovzduší rozvojem průmyslu a dopravy
Pozdní rozvoj vzdělávacích zařízení

7. Scénáře rozvoje města Nymburk

Tuto část práce tvoří již samotné scénáře možných budoucností města Nymburk. Na základě vyhodnocení provedených analýz zde budou stanoveny a vzájemně porovnávány vnější i vnitřní hybné síly. Výsledkem porovnání jejich vlivů, bude stanovení dvou nejdůležitějších klíčových faktorů.

7.1 Stanovení klíčových faktorů

Ke stanovení klíčových faktorů je vytvořena analýza hybných sil dle postupu Frič a Veselý (2010). Hybné síly jsou seřazeny podle důležitosti a míry jejich nejistoty uskutečnění (viz tabulka č. 9). Z analýzy jsou následně vybrány dvě nejdůležitější a zároveň vysoce nejisté hybné síly, které jsou dále brány jako klíčové faktory. Kombinací těchto klíčových faktorů vznikají čtyři odlišné možné vývoje budoucnosti.

Tabulka č. 9 – Analýza hybných sil

Faktor	Důležitost	Míra nejistoty	Celkem
průmysl – průmyslové zóny	3	3	9
obyvatelstvo – demografické trendy	3	2	6
podnikatelský inkubátor – podpora podnikání	2	1	2
sportovní/rekreační zázemí a aktivita – vliv těchto silných spolků	2	1	2
silní aktéři – velký zaměstnavatelé	2	3	6
kooperace školství a významných aktérů v území	2	1	2
změny v dopravní politice – železnice	2	2	4
průmysl 4.0	2	2	4
okolitá města	3	2	6
zahraniční obchod	2	2	4

3 – nejdůležitější, nejvíce nejisté

Zdroj: Frič, Veselý, 2010 – vlastní zpracování

K potvrzení klíčových faktorů je vypracována i analýza křížovou maticí (viz tabulka č.10). V této analýze se posuzují účinky jednotlivých hybných sil na všechny ostatní. „Součty hodnot v řádcích se nazývají aktivní součty, což znamená, že faktor s vysokým součtem ovlivňuje ostatní faktory významným způsobem. Naopak součty hodnot ve sloupcích jsou tzv. pasivní součty: vysoký pasivní součet znamená, že daný faktor je dobrým indikátorem stavu a vývoje systému“ (CENIA, 2010).

Tabulka č. 10 – Analýza křížovou maticí

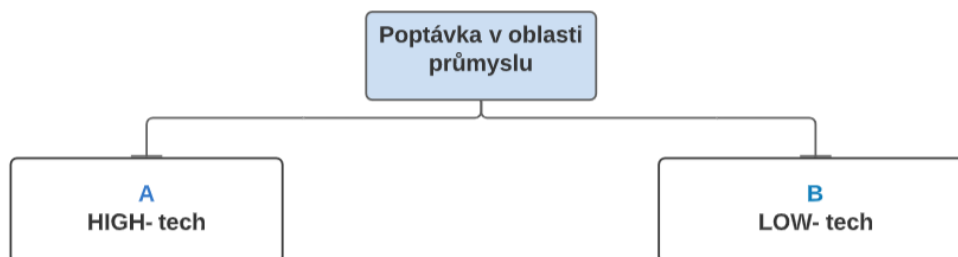
Vliv z/na	průmysl - průmyslové zóny	obyvatelstvo - demografické trendy	podnikatelský inkubátor - podpora podnikání	sportovní/rekreační zázemí a aktivita – vliv těchto silných	silní aktéři – velký zaměstnavatelé	kooperace školství a významných aktérů v území – železnice, průmysl	změny v dopravní politice –	průmysl 4.0	okolitá města	zahraniční obchod	Aktivní součet
průmysl - průmyslové zóny		3	3	0	3	2	2	3	2	3	21
obyvatelstvo - demografické trendy	3		1	3	3	2	1	3	2	1	19
podnikatelský inkubátor - podpora podnikání	3	2		0	2	1	1	2	0	1	12
sportovní/rekreační zázemí a aktivita – vliv těchto silných spolků	1	2	0		0	0	0	0	1	0	4
silní aktéři – velký zaměstnavatelé	3	3	2	0		3	1	2	2	2	18
kooperace školství a významných aktérů v území – železnice, průmysl, nemocnice	2	2	1	2	3		2	2	0	0	13
změny v dopravní politice – železnice	2	1	0	0	2	2		1	1	3	12
průmysl 4.0	3	3	1	0	1	2	1		0	3	14
okolitá města	2	1	0	3	2	2	3	1		1	15
zahraniční obchod	2	1	0	0	2	1	2	3	1		12
Pasivní součet	21	18	8	8	18	15	13	17	9	14	

Zdroj: CENIA, 2010 – vlastní zpracování

Klíčový faktor Průmysl (A, B)

Důležitým klíčovým faktorem v dalším rozvoji města Nymburk je průmysl a to, jaká poptávka na trhu v metropolitní oblasti bude dominovat. Nepotrvá dlouho a nové průmyslové plochy začnou plnit svoji funkci, a to vzhledem k faktu, že domácí i zahraniční investoři si pro své projekty vybírají hlavně lokality s průmyslovou tradicí a přímým napojením na další významné oblasti. Díky průmyslové historii byla zde již vytvořena základna oborově vzdělaných obyvatel a také funkční trh. Přímé dopravní napojení města snižují náklady na dopravu, přepravní čas a také rozšiřují pole působnosti firem. U tohoto faktoru je důležitý hlavně vývoj poptávky po průmyslových plochách. Pro další rozvoj města je rozhodující, zda v metropolitním regionu bude dominovat poptávka firem s high-tech výrobními technologiemi, které ve své výrobě pracují se složitými technologickými procesy a vyznačují se modernizací výroby s myšlenkou Průmyslu 4.0. Nebo bude dominovat poptávka firem s low-tech výrobními technologiemi, které ve své výrobě nevyužívají náročné technologické procesy, ale právě naopak lidskou práci rutinního charakteru.

Obrázek č. 20 – Klíčový faktor průmysl

Zdroj: Vlastní zpracování

Klíčový faktor Demografie (1, 2)

Dalším významným faktorem, který má velký vliv na rozvoj této oblasti, je bezpochyby obyvatelstvo a trendy ve vývoji počtu obyvatel. Oblast hlavního města Praha a jeho zázemí je charakteristické migračním přírůstkem obyvatel z ostatních regionů, který každoročně roste. Z analýz vyplynulo, že i za zásadními změnami na celkovém počtu obyvatel města Nymburk stojí právě přírůstek migrací, který se mění v závislosti na atraktivitě sídla. Důležitým faktorem tedy je, zda bude zázemní oblast metropolitního regionu atraktivní pro kvalifikované a vzdělané obyvatele, kteří zde vidí nové příležitosti v pracovní i vzdělanostní sféře, nebo bude naopak atraktivní pro nekvalifikované obyvatele bez vyššího vzdělání, kteří se zde stěhují za prací. V případě, že bude centrální oblast s hlavním městem lákavá pro vzdělanou a kvalifikovanou složku obyvatelstva, vzroste zde životní úroveň i s náklady na život. Ta méně kvalifikovaná složka obyvatelstva migrující za příležitostmi metropolitního regionu se bude koncentrovat v oblastech s dostupnějším bydlením s napojením na významná centra – zázemní oblasti. Opačná situace nastane, pokud pro migrující vzdělané a kvalifikované obyvatele bude atraktivnější zázemní oblast s kvalitními životními podmínkami, ale přesto s dobrým napojením na příležitosti centrální oblasti.

Obrázek č. 21 – Klíčový faktor demografie

Zdroj: Vlastní zpracování

7.2 Scénář A1

- **Poptávka firem HIGH-tech**
- **Zázemí metropole atraktivní pro kvalifikované obyvatele**

Pražský region byl dlouhodobě významným cílem vyjížďky a migrace obyvatel ze všech regionů v republice. Zejména centrální oblast metropolitního regionu, hlavní město Praha, byla významným centrem vzdělání a různorodých pracovních příležitostí. Složka ekonomicky aktivních obyvatel byla v tomto regionu z velké části tvořena vzdělanými a kvalifikovanými obyvateli, kteří se dále usazovali a působili nejen v centrální části, ale i v zázemních oblastech metropolitního regionu. Tyto oblasti poskytovaly skvělé podmínky ke klidnému životu. Rovněž rostla a na trhu dominovala poptávka firem s high-tech výrobními technologiemi.

Ve městě Nymburk jako v jedné ze zázemních oblastí s přímým napojením na hlavní město také rostla vzdělanost a migrovali sem vzdělaní a kvalifikovaní obyvatelé, kteří se hlavně usazovali v západní části sídla, kde navazovali na zástavbu rodinných domů a volnou krajinu. Těžili z rozvoje průmyslu v metropolitní oblasti, zatímco si užívali klidného života v zázemí.

Průmyslové zóny Sever a Jih spolu se složením obyvatelstva, kdy převládala složka vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel, vytvářely skvělou platformu pro umístování a rozvoj nových firem s vyššími výrobními technologiemi. V průmyslových zónách ve velkém vznikaly nové firmy jako celky. Šlo hlavně o firmy z oblasti elektronického průmyslu, které využívaly rozběhnutého trhu a přímého silničního i železničního napojení jak na Prahu, tak na další centra průmyslu jako Mladá Boleslav, Kolín nebo také Hořovice. Sídlily zde jak budovy vědy a výzkumu, tak výrobní haly, sklady a budovy pro služby s nimi spojené. Vzhledem ke komplexnosti firem působících v průmyslových zónách se zde vešlo sice méně různých zaměstnavatelů, ale byli schopni poskytnout mnoho pracovních pozic pro domácí i okolní obyvatele. Za podpory podnikatelského inkubátoru a silných zaměstnavatelů se ve městě rozvíjelo i podnikání.

Průmyslová zóna Sever rozšířila hranice zastavěného území až po obce Veleliby, Všechlapy a propojila Nymburk s částí obce Bobnice s Kovanskem. Výrobní haly a sklady se v této zóně umísťovaly co nejbližší k železnici a administrativní budovy, spolu s budovami vědy a výzkumu se koncentrovaly u městského obchvatu, silnice I. třídy směrem k obci Bobnice a Všechlapy. Plochy mezi průmyslovou zónou a těmito obcemi se staly žádaným místem pro život a byly zastavovány zejména individuálním bydlením kvalifikovaných obyvatel migrujících sem za prací.

S naplněním celkové kapacity průmyslových zón proudilo do města a obcí, ke kterým se město rozrůstalo, velké množství nových obyvatel a sídla rostla rychlým tempem. V Nymburku nebyl dostatek ploch pro rozvoj bydlení, a to zvýšilo zájem o bydlení v okolních obcích. Velké firmy sem lákaly nejen vzdělané obyvatele, ale i ty méně kvalifikované k rutinnějším pracím. Se zaplňováním průmyslových zón rostlo postavení města v regionu, jeho konkurenceschopnost a s působením high-tech firem se městu zlepšovala i image jako kvalitního místa pro život.

Příjmy města díky prodeji ploch průmyslových zón konečně naplňovaly očekávání, město tak mělo dostatek prostředků na investice do rozvoje dopravní

infrastruktury a veřejné vybavenosti. Vzhledem k nárůstu obyvatelstva bylo potřeba razantně navýšit kapacity škol a mateřských školek.

Ve vlastnictví města prosperovala i Nemocnice Nymburk. Město na rozvoj a modernizaci nemocnice vynaložilo nemalé finanční prostředky a ty přilákaly i high-tech firmu na výrobu farmaceutických výrobků a přípravků, která s ní úzce spolupracovala. Tento rozvoj v oblasti medicíny zaujal a do města přilákal několik specializovaných odborníků z Prahy, kteří zde dostali prostor a podmínky pro svůj výzkum. Působení nemocnice se tak rozšířilo o několik specializovaných oddělení, která byla schopna navázat spolupráci s rehabilitačním lázeňským zařízením v Poděbradech.

Změny nastaly i v oblasti železnice – demonopolizace národních železničních dopravců, tak aby železnice mohly fungovat na komerční bázi a zvýšit tak efektivnost železniční dopravy. V Nymburku měla železnice významné postavení, jelikož byla nejdůležitějším dopravním napojením průmyslových zón a zaměstnávala velké množství obyvatel s dlouholetými zkušenostmi. Železnice měla prakticky okamžitě nového provozovatele, který využil její potenciál a investoval do rozvoje montovny a opravny. S příslibem spolupráce sem nalákal i průmyslové podniky spojené se železnicí. Reforma železniční politiky zvýšila konkurenceschopnost železnice vůči silniční dopravě a ve spojení s novými pracovními příležitostmi a nedostatkem ploch pro rozvoj bydlení byl Nymburk díky efektivnímu železničnímu napojení ještě významnějším cílem vyjížděky z okolních obcí.

S postupným rozvojem průmyslu 4.0 rostly požadavky na vzdělání obyvatelstva a velká pozornost se zaměřila na školské a vzdělávací instituce ve městě. Vznikly mnohé programy spolupráce mezi zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi, aby bylo dosahováno co nejvyššího vzdělání v daných oborech (zejména v oblasti IT).

Se stále větší minimalizací mnohých fyzicky náročných procesů zaniklo i velké množství profesí a vzniklo mnoho státních programů na podporu rekvalifikace v metropolitním regionu. Tato problematika se přímo dotýkala i obyvatel města Nymburk, jejichž část zaměstnávána v rozvíjejícím se průmyslu ale nebyla ochotna nastoupit na vlak celoživotního vzdělávání, a proto hledala uplatnění ve firmách s nižšími kvalifikačními požadavky.

Nové high-tech firmy vynaložily větší vstupní investice do vyspělých technologií, které následně šetřily čas, náklady na lidskou pracovní sílu a náklady byly spojeny s ochranou životního prostředí. Směr, kterým se metropolitní trh vyvíjel, byl sympatický i pro zahraniční investory, kteří také tlačili na postupné zavádění výrobních procesů průmyslu 4.0, aby byla Česká republika konkurenceschopná a zachovala si postavení na globálním trhu. Časem a s podporou zahraničních investorů tak na trhu dominovaly produkty high-tech firem. Původní domácí firmy jim nebyly schopny konkurovat a nastalo období zániku mnoha řemesel a nekreativních výrobních procesů. Mnohé z původních domácích firem se v rámci snahy zachránit své působení na trhu přesouvaly do méně rozvinutých regionů. Silní zaměstnavatelé ve spolupráci s podnikatelským inkubátorem podpořili i další rozvoj podnikání.

Po zániku původních firem rostla nezaměstnanost a rozvíjející se high-tech firmy se snažily vytvořit dostatek pracovních příležitostí i pro méně kvalifikované

pracovníky. I přes technologický posun bylo pro chod těchto high-tech firem potřeba i mnohých jednodušších pracovních činností – úklid, údržba, stravovací zařízení, sekretářky a mnoho dalších. Tyto pracovní pozice s minimálním platovým ohodnocením snížily nezaměstnanost, ale posílily rozdíly mezi vzdělanou, lépe platově ohodnocenou vrstvou a sociálně nižší vrstvou obyvatel bez vyššího vzdělání. Své postavení si neudržela ani elektro firma ELCO Nymburk s.r.o., jejíž prostory na východním okraji sídla v blízkosti železničního depa se změnilly na ubytovnu pro sociálně slabší.

Nymburk pomalu, ale jistě ve vývoji silně napředoval a na jeho vývoj tlačily i průmyslové firmy, pro které byla klíčová hlavně dopravní infrastruktura. Ta potřebovala zajistit dostatečnou kapacitu jak pro nákladní dopravu spojenou s průmyslem, tak pro individuální dopravu obyvatel. Město stále více záviselo na podpoře od kraje. Byl vybudován jižní městský okruh s přemostěním Labe, který napojil jižní část sídla s průmyslovou zónou Jih na významné silniční tahy. Tyto moderní firmy také prosazovaly rozvoj města šetrnější k životnímu prostředí a stimulovaly rozvoj elektrodopravy a budování městských cyklostezek. Cyklodoprava byla skvělou alternativou pro pohyb v rámci sídla, vzhledem k velkému nárůstu obyvatelstva.

Naplnio využití plochy průmyslových zón, které poskytovaly i mnoho kvalitních pracovních příležitostí, měly za následek stále větší rozrůstání sídla do volné krajiny. Urbanizovala se zejména západní část sídla podél Drahelic, která navazovala na klidnou krajinu a byla v dostatečné vzdálenosti od rušivých výrobních zón, na něž byla zároveň dobře napojena. Žádanou oblastí pro individuální bydlení byly i nadále plochy navazující na severní okraj (administrativní a výzkumná část) průmyslové zóny Sever, napojené na obec Bobnice.

Město se stalo žádaným místem pro život a cena bydlení a života zde postupně stoupala. Nastala vlna vystěhování nekvalifikovaných obyvatel do okolních obcí, kteří si bydlení zde již nemohli dovolit. Sociálně nižší vrstva obyvatel byla stále více vytlačována z centra a atraktivních oblastí. Slabší městské části se formovaly zejména na východním okraji sídla, v brownfieldech po původních firmách, které město měnilo na objekty hromadného bydlení. Také jižní břeh řeky Labe se stal útočištěm vytlačené vrstvy, zejména jihozápadní část sídla, která byla ve velké vzdálenosti od veřejné vybavenosti rozvíjející se hlavně na druhém břehu řeky.

Hospodářská krize

Město se vyvíjelo směrem popsáním v tomto scénáři a českou ekonomiku zasáhla hospodářská krize. Vzhledem k tomu, že se zde koncentrovalo menší množství velkých firem, které nejsou schopny rychle/pružně reagovat na změny v poptávce, ocitlo se město v silné ekonomické krizi. Pád jednoho z mála velkých zaměstnavatelů, kteří zde působili, dokázal napáchat mnohé škody jak v hospodářské stabilitě města, tak v zaměstnanosti. V čase krize drželo hospodaření města podnikání a železniční průmysl. Dopady krize v tomto scénáři ale nebudou přetrvávat dlouho. Obyvatelstvo s vyšší vzdělaností a kvalifikací dokáže najít nové uplatnění rychleji, než kdyby v tomto scénáři převládala složka obyvatel s nižší vzdělaností.

7.3 Scénář A2

- **Poptávka firem HIGH-tech**
- **Zázemí metropole atraktivní pro nekvalifikované obyvatele**

Pražský region byl dlouhodobě významným cílem vyjížděky a migrace obyvatel ze všech regionů v republice. Zejména centrální oblast metropolitního regionu, hlavní město Praha, byla významným centrem vzdělání a různorodých pracovních příležitostí. Tato oblast byla atraktivní pro kvalifikovanou a vzdělanou složku obyvatelstva, kterou sem lákalo široké pracovní a vzdělanostní zázemí. S rostoucí migrací této složky do centrální oblasti rostlo i její celkové postavení a s tím spojené náklady na život. Méně kvalifikovaná složka obyvatelstva na nároky centrální oblasti nestačila a usazovala se zejména v zázemních oblastech metropolitního regionu – v městech, jako je právě Nymburk. Spolu s rostoucí vzdělaností a kvalifikací obyvatel centrální oblasti se zvyšovala v regionu i poptávka firem s high-tech výrobními technologiemi.

Město Nymburk jako jedno z měst v zázemní oblasti metropolitního regionu také sledovalo trend růstu obyvatelstva migrací z jiných regionů. Díky dostupnějšímu bydlení se Nymburk stal útočištěm a cílem migrace za prací obyvatel s nižším vzděláním. Tato migrace nebyla nijak extrémní ani návalová, ale dlouhodobě se čím dál více podepisovala na celkovém složení obyvatelstva.

Město stále bojovalo s absencí průmyslu ve vymezených průmyslových zónách Sever a Jih, s jehož rozvojem se zde již několik let počítalo. Poptávka high-tech firem v metropolitním regionu sice rostla, ale tyto firmy měly zájem zejména o oblasti s vyšším oborovým vzděláním, kde by prováděly svůj výzkum a důležité výrobní procesy. Na druhou stranu tyto firmy potřebovaly plochy k umístění skladů a výrobních hal s méně kreativními procesy. Průmyslové zóny města se začaly zaplňovat těmito sklady, výrobními halami a doplňkovými firmami k high-tech průmyslu. Nymburk byl strategicky výhodným místem pro „zázemí“ high-tech firem, díky průmyslové historii, rozsáhlé železniční infrastruktuře s napojením na významná průmyslová centra, již zaběhnutému trhu, ale také díky dostatečné základně nekvalifikované pracovní síly, kterou doplňovali i agenturní zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že se zde rozvíjel průmysl pouze jako zázemí firem působících v jiných průmyslových centrech, původní firmy si v Nymburku nadále dokázaly udržet své postavení.

Město Nymburk, do té doby známé jako kvalitní místo pro život, a velký počet nových pracovních příležitostí způsobily náhlý nárůst obyvatelstva, především složku nekvalifikovaných obyvatel. Ti měli jen zřídka dost prostředků na výstavbu individuálního bydlení. Město za podpory silných zaměstnavatelů vystavělo hromadné bydlení v západní části sídla v blízkosti železnice a průmyslové zóny Sever. Nové plochy bydlení se formovaly i v jihovýchodní části sídla, odkud byla také dobrá dostupnost do průmyslových zón. Průmysl v Nymburku zvýšil i atraktivitu okolních obcí, které byly rovněž nuceny vytvářet a zlepšovat podmínky i pro život sociálně slabších obyvatel.

S rostoucím počtem obyvatelstva rostly i požadavky na veřejnou a dopravní infrastrukturu. Ty město zpočátku dokázalo pokrýt z příjmů za prodej pozemků

průmyslových zón, ale požadavky nadále rostly. Rodiny, které se sem přistěhovaly za prací, se rozrůstaly a nestačily kapacity vzdělávacích ani zdravotnických zařízení. Naopak část původních obyvatel, kteří zde žili ještě před rozvojem průmyslu kvůli kvalitnímu a klidnému prostředí k životu, se z města začala vystěhovávat. Zatímco rostlo postavení města na trhu jako města s vysokou zaměstnaností, upadala celková image města a kvalita životního prostředí. Město čelilo hlavně dopravnímu zatížení dopravou spojenou s náhlým rozvojem průmyslu, ale i individuální dopravou obyvatel. Vzhledem k charakteru průmyslu, který z Nymburku udělal zázemí firem sídlících v jiném průmyslovém centru, se tito zaměstnavatelé v rozvoji města moc neangažovali. Z města se stalo město „dělníků“ a to jejich potřebám vyhovovalo.

Vzhledem k rostoucí složce méně vzdělaných obyvatel klesalo postavení spolků spolu s kulturním a sportovním zázemím. Město muselo financovat nutný rozvoj vybavenosti a dopravní infrastruktury a na spolky a sport již nemělo prostředky.

Změnu v politice železniční dopravy přinesla demonopolizace národních železničních dopravců s cílem zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti vůči silniční dopravě. Nadále se zde rozvíjely montovny, opravny a nové průmyslové podniky spojené s železnicí. Zkvalitnění železnice mělo přínos pro samotný průmysl ale i pro město. Město se stalo mnohem dostupnějším z okolních obcí, které poskytovaly kvalitnější podmínky k životu, což způsobilo stagnaci růstu obyvatelstva v Nymburku, kde již nebyl dostatek prostředků pro další podporu bydlení slabší vrstvy.

Rozvoj pokračoval v oblasti průmyslu, kde sílil tlak zahraničních investorů, kteří podporovali zavádění moderních technologií k co největší efektivitě průmyslové výroby. S modernizací výrobních procesů se minimalizovala potřeba lidské pracovní síly a výrobní haly HIGH-tech průmyslu nadále nedokázaly zaměstnávat také množství nekvalifikovaných obyvatel jako doposud. Ve městě náhle vzrostla nezaměstnanost a také vyjíždka za prací do okolních center a Prahy. Díky rostoucím počtům „volné“ pracovní síly k rutinním procesům měly o působení v průmyslových zónách zájem i další firmy, které zde rovněž umisťovaly výrobní a skladové haly a snižovaly tak nezaměstnanost. Další zaplnění průmyslové zóny zhoršilo dopravní situaci města a bylo potřeba větších investic, takže město muselo spoléhat na pomoc kraje. Původní firmy, převážně z low-tech oblastí, také zavedly do provozu pár technologických inovací. Větší inovace pro ně nebyly nutné díky tomu, že high-tech firmy jim zde přímo nekonkurovaly a měly dostatek pracovní síly.

Když modernizace poukázala na následky nízké vzdělanosti, high-tech firmy v rámci společenské odpovědnosti začaly věnovat pozornost městu a zvyšování vzdělanosti. Poskytovaly vlastní rekvalifikační programy a podporovaly státní rekvalifikační záměry. Finančně podporovaly i rozvoj vzdělávacích zařízení města. Formovaly tak podmínky pro kvalitní oborové vzdělání a rozšiřovaly své služby, aby byly schopny zaměstnávat velký počet obyvatel i nadále.

Hospodářská krize

Město se vyvíjelo směrem popsáním v tomto scénáři a českou ekonomiku zasáhla hospodářská krize. Nymburk působil jako „zázemní“ oblast větších firem high-tech a ty nejsou schopny rychle/pružně reagovat na změny v poptávce, proto minimalizovaly výdaje za lidskou pracovní sílu. Tyto firmy minimalizují i náklady na skladování a v rámci úspory přibraly pod sebe i procesy a služby, které zabezpečovaly doplňkové firmy. Díky původním různorodým low-tech firmám, které se zde nadále udržely, a rozvoji železničního průmyslu je město schopné tuto krizi ustát. Následky nezaměstnanosti zde však budou trápit město dlouhodobě, protože nezaměstnanost způsobila hlavně minimalizaci nekreativních výrobních a skladových činností. Pro nekvalifikovanou složku obyvatel, vyznačujících se právě těmito nekreativními činnostmi, bude těžké najít nové uplatnění.

7.4 Scénář B1

- **Poptávka firem LOW– tech**
- **Zázemí metropole atraktivní pro kvalifikované obyvatele**

Pražský region byl dlouhodobě významným cílem vyjížděky migrace obyvatel ze všech regionů v republice. Zejména centrální oblast metropolitního regionu, tedy hlavní město Praha, byla významným centrem vzdělání a různorodých pracovních příležitostí. Složka ekonomicky aktivních obyvatel byla v tomto regionu z velké části tvořena vzdělanými a kvalifikovanými obyvateli, kteří se dále usazovali a působili nejen v centrální části, ale i v zázemních oblastech metropolitního regionu. Tyto oblasti poskytovaly skvělé podmínky pro klidný život. Na trhu však dominovala poptávka firem s low-tech výrobními technologiemi, které ve své výrobě nevyužívaly náročné technologické procesy, ale právě naopak lidskou práci.

Město Nymburk jako jedno z měst v zázemí metropolitního regionu také sledovalo celoregionální trend růstu vzdělané a kvalifikované složky obyvatelstva. Pomalým tempem rostla vzdělanost a do města se stěhovali převážně obyvatelé využívající přímé napojení na hlavní město, nebo zde využívali podmínky místního trhu a začínali s vlastním podnikáním. Město poskytovalo dobré podmínky pro podnikání. Již několik let zde fungoval podnikatelský inkubátor a také tu bylo přímé napojení na okolní průmyslová centra, se kterými se dalo spolupracovat. Na trhu dominovala poptávka firem s low-tech výrobními technologiemi, které se postupně začaly koncentrovat i v průmyslových zónách Sever a Jih. Tyto firmy nekladly vysoké nároky na vzdělání ani kvalifikaci zaměstnanců. Jejich výroba stála na jednoduchých, nekreativních a opakujících se procesech nebo na základech řemeslné výroby. Nové firmy v Nymburku vznikaly postupně, měly zde přímé napojení na významná průmyslová centra, již zaběhnutý trh a také dostatek kvalifikované pracovní síly. Se vznikem nových firem se sem pomalu začali stěhovat i obyvatelé se zájmem o nekreativní práci. Tito obyvatelé se usazovali i v okolních obcích, které byly na Nymburk přímo napojené, ale bydlení tam bylo mnohem dostupnější.

Firmy low-tech se zde rozvíjely vlastním tempem, které bylo vzhledem k počtu dostupné pracovní síly pomalé. Za zlepšováním postavení města na trhu stáli spíše podnikatelé. Šlo o kvalifikované a vzdělané obyvatele, kteří ve městě žili, nebo se sem za podnikáním přestěhovali a využívali příznivé podnikatelské podmínky. Ty jim poskytoval podnikatelský inkubátor, který jim pomohl zejména v začátcích, a také státní podpora podnikatelů, jež postupně zjednodušovala administrativní procesy v podnikání. Podnikatelé měli možnost spolupráce s firmami, které zde již působily, měli také výhodu zaběhnutého trhu. Ve městě se rozšiřovaly plochy smíšeného bydlení v západní části u individuálního bydlení, ve východní části, kde navazovaly na stávající plochy smíšeného bydlení, ale i v jižní části, kde se rozvíjel i průmysl. Díky dostatku služeb a výroby ve všech oblastech se město rozvíjelo rovnoměrně.

Jak firmy s low-tech výrobou, tak podnikatelé navazovali různé druhy spolupráce s nymburskými školami. Studenti oborů s řemeslným zaměřením chodili na různé praxe a brigády do místních průmyslových zón a studenti gymnázia zase dostali možnost spolupracovat v širokém spektru odvětví, která sem přinesla nová vlna podnikání. Ve městě se rozrůstaly nové rodiny a bylo potřeba zvýšit kapacity vzdělávacích zařízení. Město proto využilo příjmy z prodeje pozemků průmyslových

zón a rozšiřovalo jejich prostory. Do města se tak přistěhovali noví učitelé, které sem lákalo složení obyvatelstva, protože zde rostla složka obyvatel s vyšším vzděláním, a také příznivé podmínky pro studenty, kteří se mohli vzdělávat i v praxi.

Se změnou v dopravní politice, kdy nastala demonopolizace národního dopravce, zde vznikaly i menší komerční dopravní podniky. Rozvíjela se zde primárně osobní doprava, pozornost se zaměřila jak na kvalitu a služby železnic, tak na jejich dostupnost a lákavost pro všechny typy obyvatelstva. Minimalizovala se tak individuální doprava, která měla velké dopady na životní prostředí. Město ve svém rozvoji bralo velký ohled na udržitelný rozvoj a ochranu životního prostředí, jelikož se zde do řízení města zapojovala velká část obyvatel, kteří ve městě nejen podnikali, ale uvědomovali si i jeho dědictví.

Rozvoj města byl veden pomalým a promyšleným tempem, kdy se do jeho řízení zapojovalo mnoho obyvatel a také zaměstnavatelů. Ve městě tvořilo obyvatelstvo jednu komunitu, podporovalo rozvoj spolků, kultury a také se angažovalo i ve sportu. Díky podnikání a rozvoji low – tech firem bylo město poměrně konkurenceschopné, ale také si udrželo a dále posilovalo image města pro klidný život jak pro kvalifikované obyvatele, tak pro ty méně kvalifikované, kteří zde našli uplatnění ve výrobě low-tech firem.

Rostoucí rozvoj průmyslu 4.0 a zavádění nových technologií, které nahradily nekreativní lidskou práci a řemesla, se dotkl i Nymburku. Firmy působící v průmyslových zónách zavedly ve snaze udržet si své postavení na trhu do provozu pár technologických inovací a dále se soustředily na zvyšování vzdělanosti svých zaměstnanců, aby v tomto rozvoji mohly pokračovat. Některé firmy ale na takovou inovaci nebyly připraveny a v konkurenčním souboji neuspěly. Také někteří menší podnikatelé nedokázali dále konkurovat technologicky vyspělým firmám, jejichž výrobní náklady s modernizací klesají. Ve městě mírně vzrostla nezaměstnanost, ale obyvatelé Nymburku mají výhodu v železničním napojení, které jim dovolí docházet do jiných měst a obcí, kde najdou své uplatnění.

Hospodářská krize

Město se vyvíjelo směrem popsáním v tomto scénáři a českou ekonomiku zasáhla hospodářská krize. Podnikatelé dokázali pružně reagovat na změny v poptávce a v případě pádu některého z nich to neznamenovalo tak velkou nezaměstnanost. Na druhou stranu zde bylo i zastoupení low-tech firem, které také zaměstnávaly velký počet obyvatel. Díky tomu, že se tyto firmy dlouhodobě snažily zvyšovat vzdělanost a kvalifikaci svých zaměstnanců, aby se mohly dále modernizovat, nebyl dopad krize na zaměstnanost tak silný. Spolu s výborným napojením na okolní centra byli bývalí zaměstnanci low-tech firem schopni najít nové uplatnění.

7.5 Scénář B2

- **Poptávka firem LOW-tech**
- **Zázemí metropole atraktivní pro nekvalifikované obyvatelé**

Pražský region byl dlouhodobě významným cílem vyjížděky a migrace obyvatel ze všech regionů v republice. Zejména centrální oblast metropolitního regionu, hlavní město Praha, byla významným centrem vzdělání a různorodých pracovních příležitostí. Tato oblast byla atraktivní pro kvalifikovanou a vzdělanou složku obyvatelstva, kterou zde lákalo široké pracovní a vzdělanostní zázemí. S rostoucí migrací této složky do centrální oblasti rostlo i její celkové postavení a s tím spojené náklady na život. Méně kvalifikovaná složka obyvatelstva na nároky centrální oblasti nestačila a usazovala se zejména v zázemních oblastech metropolitního regionu – ve městech, jako je právě Nymburk. Na trhu dominovala poptávka firem s low-tech výrobními technologiemi, které ve své výrobě nevyužívaly náročné technologické procesy, ale právě naopak lidskou práci.

I ve městě Nymburk rostl počet obyvatel, a to zejména migrací z méně rozvojových oblastí. Díky skvělému železničnímu napojení na okolní průmyslová centra a dostupnému bydlení se v Nymburku usazovali méně kvalifikovaní obyvatelé, kteří sem migrovali za prací. S rostoucí poptávkou firem s low-tech výrobními technologiemi se začaly zaplňovat i průmyslové zóny Sever a Jih. Tyto firmy zde využily výhod již zaběhnutého trhu, dopravního napojení, hlavně pak stále rostoucí pracovní síly k nekreativním činnostem, které nevyžadovaly vyšší kvalifikaci. Tyto podmínky byly pro low-tech firmy velice příznivé a vznikaly zde různorodé větší firmy, které dokázaly zaměstnávat mnoho obyvatel nejen z města, ale i z okolí. Vznikl zde například nový potravinářský podnik, který využíval zejména přímé železniční a silniční napojení na obce v okolí k distribuci svých produktů. Tyto firmy navazovaly spolupráci se stávajícími, ale také zde vznikaly jako vedlejší doplňkové firmy pro větší firmy se sídlem v Praze, v Mladé Boleslavi nebo také v Kolíně.

Další významný krok pro průmysl v Nymburku znamenala změna dopravní politiky. Demonopolizace národního dopravce dala vzniknout novým komerčním provozovatelům železniční dopravy. O železnici v Nymburku měli zájem dopravci soustředění na nákladní dopravu, nevyhnutnou pro další fungování průmyslových zón. Rozšiřovaly se možnosti přímého napojení na další města v okolí, tak aby distribuce produktů z průmyslových zón byla co nejefektivnější a firmy si tak mohly zvyšovat své pole působnosti. S rozvojem železnice se zde rozvíjela i další odvětví průmyslu z low-tech sektoru. Železnice zde byla významná také pro osobní dopravu, protože umožňovala denní docházení za prací i zaměstnancům z okolí.

Do města se stěhovalo stále více obyvatel nižší vrstvy za nekreativními pracovními procesy a pouze velmi malé počty vzdělanější vrstvy. Obyvatelé z nižší vrstvy se stěhovali do již zastavěného území, kde využívali možnosti podnájmů a město v západní části sídla zrealizovalo i výstavbu hromadného bydlení. Rostoucí obyvatelstvo vytvářelo velký tlak na navyšování kapacit bydlení, na rozvoj veřejné vybavenosti a dopravní infrastruktury. Město si tento rozvoj postupně nemohlo dovolit, zhoršovala se kvalita života a zvyšovala se závislost města na finanční podpoře kraje.

Do dalšího rozvoje města a vzdělanosti se začaly zapojovat i průmyslové subjekty, které potřebovaly zvýšit kvalifikaci zaměstnanců a udržet si svoji konkurenceschopnost i do budoucna. Střední odborná škola s učilištěm a Střední odborné učiliště Stravon navázaly spolupráci s výrobními podniky v průmyslových zónách Jih a Sever a rozvíjely zejména praktickou výuku, tím vychovávaly novou generaci oborově vzdělaných obyvatel. Ve městě rostl počet pedagogů, kteří zde viděli velký potenciál oborové praktické výuky. Město ve spolupráci s pedagogy, zaměstnavateli i podnikatelským inkubátorem organizovalo rekvalifikační kurzy a zvyšovalo tak vzdělanost obyvatel.

V metropolitní oblasti se postupně zvyšovaly požadavky na zavádění nových technologií, které nahrazovaly jednoduché a nekreativní výrobní procesy. Tato průmyslová evoluce postupně dopadla i na firmy v nymburských průmyslových zónách. Zejména strojírenský průmysl uvítal nové technologické procesy, které šetřily náklady na lidskou činnost a také spořily výrobní čas. Firmy na tyto nové technologie nabíhaly postupně a pomalu. Díky dlouholetému rozvoji vzdělanosti měly dostatek kvalifikovaných zaměstnanců, plynule modernizovaly svoji výrobu a rozšiřovaly své služby. Některé firmy modernizace zlikvidovala, protože neměly dostatečné prostředky na technologický vývoj a nedokázaly dále uspokojovat poptávku.

Hospodářská krize

Město se vyvíjelo směrem popsaným v tomto scénáři a českou ekonomiku zasáhla hospodářská krize. Za rozvojem průmyslu zde stály různorodé (oborově i velikostně) low-tech firmy. Díky této široké škále průmyslových odvětví byl příchod hospodářské krize osudový jenom pro část ekonomických subjektů města a část pokračovala dál bez zásadních změn. Pád velké firmy se zaměřením na rutinní činnosti znovu postihne zaměstnanost města, kdy zůstane bez práce velký počet méně vzdělaných obyvatel, kteří své další uplatnění hledají těžko.

7.6 Shrnutí

První ze dvou nejdůležitějších a zároveň nejvíce nejistých hybných sil rozvoje je průmysl a poptávka, jakých firem bude na tomto trhu dominovat. Na základě vykreslení jednotlivých možností budoucností v závislosti na poptávce firem, které se v Nymburku budou koncentrovat, je jasné, že pro rovnoměrný a stabilní rozvoj je potřeba zabezpečit různorodou paletu průmyslových subjektů. Situaci s nerovnoměrným rozvojem města popisuje hlavně první scénář, kdy se ve městě koncentrují high-tech firmy jako celky, dominují místnímu trhu a platovým hodnocením zaměstnanců tak určují rozdělení společnosti. Tyto firmy rozdělily společnost na vrstvu vzdělaných obyvatel s vyšším platovým ohodnocením a na vrstvu s mnohem nižším ohodnocením, která byla s modernizací města a rostoucími náklady na život vytlačována a formovala slabší, vyloučené oblasti. Potřebu různorodosti potvrzuje i druhý scénář, v němž průmyslové zóny ovládnou výrobní haly a sklady vyspělých firem s působením mimo Nymburk a dále budou podněcovat vývoj města jako průmyslového zázemí s image města dělníků. Různorodost se ukázala jako klíčová i v případě hospodářské krize, kdy nejlépe obstály scénáře B1 a B2 s působením podnikatelů a různých (velikostně i oborově) low-tech firem.

V případě krize byla klíčová i vzdělanost obyvatelstva. Situace, kdy ve městě převládala složka vzdělaných obyvatel nebo se zde na zvyšování vzdělanosti pracovalo, se ukázala jako stabilnější, protože pro vzdělané obyvatele je jednodušší pružně reagovat na změny na trhu a najít nové uplatnění. Nymburk jako průmyslové město si potřebuje uvědomit, jak bude vypadat průmysl v budoucnosti a zaměřit se právě na zvyšování vzdělanosti/kvalifikace svých obyvatel a celkovou modernizaci fungování města (Smart City), aby byl schopen si status průmyslového města udržet i s postupem průmyslu 4.0.

Druhý faktor, tedy to, pro jakou složku obyvatelstva je zázemní oblast atraktivní, se vzájemně propojuje s prvním klíčovým faktorem a dává ho do kontextu. Složení obyvatelstva (hlavně stupeň jeho vzdělání a kvalifikace) hraje důležitou roli v atraktivitě území pro umístění ekonomických subjektů, a to, jaké subjekty se tu budou rozvíjet, zase silně vplývá na to, pro jaké obyvatele bude tato oblast atraktivní. I z tohoto hlediska tedy platí, že je důležité v Nymburku vytvořit širokou škálu odvětví, v nichž bude následně působit i široká škála obyvatel. Zamezí se tak segregování obyvatel a formování slabších městských částí.

Náhlé naplnění kapacity průmyslových zón popsal scénář A1, kde se s velkým nárůstem pracovních pozic zastavěné území rozšiřovalo stále více do volné krajiny až po hranice okolních obcí, zejména na severu u průmyslové zóny. I v dalších scénářích, kde ve výsledku došlo k zaplnění celkové kapacity zón, byl nedostatek ploch pro bydlení, nedostatek sociálního bydlení, v mnoha případech kolabovala veřejná i dopravní infrastruktura a město bylo čím dál více závislé na finanční podpoře kraje.

8. Diskuze

Město Nymburk vymezením nových rozsáhlých průmyslových ploch otevřelo mnohé možnosti budoucímu rozvoji města. Scénáře popsané v této práci vykreslují možné budoucnosti, z nichž je zřejmé, že nejvýznamnějším hybatelem rozvoje je právě průmysl a složení obyvatelstva. Tyto faktory byly stanoveny na základě analýzy hybných sil dle postupu Frič a Veselý (2010) a k jejich potvrzení byla vypracována i analýza křížovou maticí dle příručky pro tvorbu scénářů CENIA (2010). Tato analýza je použita pouze jako doplňková vzhledem k tomu, že se v příručce doporučuje hodnocení vzájemných vlivů vícero experty, které zde nebylo možné zrealizovat.

Scénáře také poukázaly na to, jak může Nymburk vypadat v případě naplnění celkové kapacity průmyslových zón. Z provedených analýz vyplynulo, že při naplnění kapacity těchto průmyslových zón by vzniklo přibližně 19 840 nových pracovních příležitostí, což znamená o 30 % víc lidí, než je současný celkový počet obyvatel města a o 210 % více ekonomicky aktivních obyvatel, než je jejich současný stav. Následky plného zaplnění popisuje scénář A1, kde sice dochází k navýšení atraktivních pracovních příležitostí, ale také dochází k několikanásobnému rozrůstání sídla a k silné sociální segregaci. S naplněním kapacity pracují i scénáře A2 a B2, kde roste tlak na navyšování kapacit sociálního bydlení, vybavenosti a v neposlední řadě dopravní infrastruktury. Tyto důsledky jsou zachyceny i v rešeršní části, kde je rozebrána problematika únosné kapacity prostředí od Maiera a kol. (2012), jež poukazuje na to, že při navyšování prahové kapacity je potřeba klást důraz na vliv na všechny pilíře udržitelného rozvoje stejně.

Tato rešeršní kapitola dále popisuje možnost navyšování kapacity postupně tak, aby mělo území prostor se na změny adaptovat. Postupně se kapacita naplňovala pouze ve scénáři B1, kde je vysoká vzdělanost a dominuje poptávka low-tech firem. Obyvatelstvo s vyšším vzděláním se soustřeďuje na vlastní podnikání a ve městě se rovnoměrně rozšiřují plochy smíšeného bydlení. Díky nedostatku levné pracovní síly zde působí pouze nízký počet low-tech firem, město se rozvíjí přirozeným tempem a má čas reagovat na změny, které rostoucí počet obyvatel přináší.

Tato práce v neposlední řadě poukázala i na sílu impaktu a vzájemnou provázanost hlavního města s městy v zázemí metropolitního regionu přesně tak, jak byly popsány v rešeršní části. Zde se hlavně ukázalo jak vývojové trendy a trendy na trhu centrální oblasti razantně ovlivňují vývoj, a tedy postavení zázemních měst v regionu.

9. Závěr a doporučení

Na základě vypracovaných rešerší z první části a analýz z druhé části této práce, byly sepsány scénáře možných budoucností města Nymburk.

S navýšením atraktivity sídla, například novými pracovními příležitostmi v průmyslových zónách, lze počítat s vyšším migračním přírůstkem ekonomicky aktivní složky obyvatelstva a tento přírůstek bude klíčový v dalším demografickém složení a vývoji města. V Nymburku lze také hovořit o mírném růstu vzdělanosti, což vytváří předpoklady i pro rozvoj tímto směrem. Celkově z analýz vyplynulo, že Nymburk je historickým průmyslovým městem, které má díky své poloze a přímému (silničnímu i železničnímu) napojení na významná průmyslová centra předpoklady být průmyslovým městem i v budoucnosti.

Na základě těchto zjištění byly stanoveny dva nejvýznamnější hybatele v budoucím rozvoji města Nymburk. Jedná se o průmysl a poptávka, jakých firem bude na tomto trhu dominovat a o demografii, tedy pro jakou složku obyvatelstva bude zázemní oblast atraktivní. Jejich kombinací vznikly čtyři scénáře, které vykreslily, jak by mohlo město v budoucnu vypadat. Tento náhled do budoucnosti objasnil, na které oblasti se v rozvoji zaměřit, kterému směru se naopak vyhnout.

Pro prosperitu města by mělo velký přínos hlavně zmenšení vymezených ploch pro průmysl v zónách Sever a Jih. Tyto plochy svým rozsahem nejen blokují rozvoj jiných oblastí, ale pokud by se v takovém měřítku zaplnily, znamenaly by obrovské zatížení pro celkové fungování města.

Dalším stěžejním krokem k prosperitě města je vytvoření podmínek pro rozvíjení různorodého průmyslu. Různorodost průmyslu z hlediska odvětví i velikosti ekonomických subjektů zabezpečí nejen různorodé pracovní podmínky, a tedy koncentraci široké škály obyvatelstva, ale i větší ekonomickou stabilitu a konkurenceschopnost města. Důležité je i nadále podporovat i podnikání a posilovat i vnitřní propojení, aby se město vyvíjelo jako celek.

Scénáře také upozornily na fakt, že průmysl se neustále rozvíjí a zvyšuje nároky na vzdělání a kvalifikaci svých zaměstnanců. Pro Nymburk je tedy důležité věnovat pozornost i oblasti vzdělávání a s rozvojem průmyslu rozvíjet i vzdělávací zařízení a zřizovat nová vzdělávací centra pro všechny věkové kategorie. Aby město bylo kvalitním místem pro život i přes rozvoj průmyslu, je potřeba dbát na dostatečnou kapacitu dopravní infrastruktury i veřejné občanské vybavenosti, kvalitu životního prostředí a podporovat nižší vrstvy obyvatel zřizováním sociálních zařízení.

Tyto scénáře vykreslily dopady akcí dneška na vývoj budoucnosti, jsou tak vhodným podkladem pro tvorbu strategického plánu.

10. Přehled literatury a použitých zdrojů

CENIA. 2008: Hospodářství a životní prostředí v České republice po roce 1989. Česká informační agentura životního prostředí (online) cit. 09.11.2020, dostupné z: https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2019/04/Hospodarstvi_a_ZP_CR_po_roce_1989.pdf.

CENIA. 2010: Příručka pro tvorbu scénářů a výhledů životního prostředí. Česká informační agentura životního prostředí (online) cit. 09.03.2020, dostupné z: <http://invenio.nusl.cz/record/361845>.

ČESKOMORAVSKÁ KONFEDERACE ODBOROVÝCH SVAZŮ – ČKOS. 2017: Průmysl 4.0, Vzdělávání 4.0, Práce 4.0 a Společnost 4.0. Praha: Sondy, s.r.o.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2001: Sčítání lidu, domů a bytů (online) cit.09.11.2020, dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/publikace_sldb_2001--_obce_-.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2006: Zpracovatelský průmysl (online) cit. 27.10.2020, dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565369/137008a6.pdf/3c87f5c6-c3bf-4849-883b-7adfa2a2102a?version=1.0>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2009: Praha a Středočeský kraj – území intenzivních vztahů – N, 2. Terminologický úvod (online) cit. 09.11.2020, dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/101362-09-2000__2008-2__terminologicky_uvod.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2011: Sčítání lidu, domů a bytů (online) cit.09.11.2020, dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky#katalog=31428>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020: Veřejná databáze – Vlastní výběr – území Nymburk, Mělník, Poděbrady, Hořovice, Středočeský kraj (online) cit. 20.12.2020, dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=1&pvokc=43&uroven=70&w=>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ – ČÚZK. 2020: Územní plán Nymburk (online) cit. 19.12.2020, dostupné z http://spinbox.meu-nbk.cz/mapa/uzemni-plan/?c=-697175%3A-1037896&z=2&lb=blank&ly=ad%2Cpag%2Czmena1_kov&lbo=1&lyo=.

DOCHERTY I.W., MCKIERNAN P. 2008: Scenario planning for the Edinburgh city region. The University of Glasgow: Environment and Planingng C.

ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. 2015: Metropolitan area (online) cit.04.11.2020, dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/metropolitan-area>.

FRIČ P., VESELÝ A. 2010: Riziková budoucnost: Devět scénářů vývoje české společnosti. Praha: MatfyzPress.

MAIER K. a kol. 2012: Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada Publishing, a.s.

MĚSTO HOŘOVICE. 2020: Rozpočet města (online) cit. 15. 11. 2020, dostupné z: <https://www.mesto-horovice.eu/mestsky-urad/dokumenty/rozpocet-mesta/>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD MĚLNÍK. Nedatováno: Hospodaření města (online) cit. 15.11.2020, dostupné z: <https://www.melnik.cz/archiv/ds-1496/archiv=1&p1=1014>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD PODĚBRADY. Nedatováno: Rozpočet města (online) cit. 15.11.2020, dostupné z: <http://m.mesto-podebrady.cz/rozpocet-mesta/ds-1096>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD NYMBURK. 2020a: Město a jeho správa (online) cit. 15. 11. 2020, dostupné z: <http://www.mesto-nymburk.cz/index.php?sekce=1&idO=20>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD NYMBURK. 2020b: Podnikání – průmyslová zóna (online) cit. 20. 11. 2020, dostupné z: <http://www.mesto-nymburk.cz/index.php?Sekce=5&idO=62>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD NYMBURK. 2020c: Úřední deska – rozpočty města (online) cit. 15.11.2020, dostupné z: <http://www.mesto-nymburk.cz/index.php?sekce=2&zobraz=uredni-deska&detail=2#RM>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. 2020: ARES – ekonomické subjekty (online) cit. 15.11.2020, dostupné z: https://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. 2016: Průmysl 4.0 má v Česku své místo. Iniciativa průmyslu 4.0 (online) cit. 28.10.2020, dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/53723/64358/658713/priloha001.pdf>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. 2018: Metodika vyhodnocení územních nároků průmyslových zón (online) cit. 12.12.2020, dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/2018/5/Methodika-vyhodnoceni-uzemnich-naroku-prumyslovych-zon.pdf>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. 2019: Panorama zpracovatelského průmyslu ČR 2018. Praha: Calamarus s.r.o.

NYMBURK S KLIDEM. 2020: Volební program (online) cit. 15. 11. 2020, dostupné z: <https://www.nymburksklidem.cz/volebni-program/>.

ONDRAČKA I., RUCKI D., ORSÁGOVÁ P., PAVLISOVÁ Z. 2013: Implementace procesního řízení v oblasti samosprávy a aktualizace a příprava rozvojových strategií města Veselí nad Moravou. In: Strategický plán rozvoje města Veselí nad Moravou (online) cit. 12.10.2020, dostupné z: https://www.veseli-nad-moravou.cz/assets/File.ashx?id_org=18072&id_dokumenty=593007.

OUŘEDNÍČEK M. 2003: Suburbanizace Prahy. Sociologický časopis 39.2. s. 232–254.

PODNIKATELSKÝ INKUBÁTOR NYMBURK. 2020: O nás (online) cit. 15. 12. 2020, dostupné z: <https://www.inkubator-nymburk.eu/o-nas/>.

ŘEHOUNEK J. 2012: Nymburk – královské město v červených hradbách. Nymburk: Kaplanka.

ŘÍHA J. 1995: Hodnocení vlivu investic na životní prostředí. Vícekriteriální analýza a EIA. Praha: Academia.

SCHWARTZ P. 1996: The Art of the Long View: Planning for the Future in an Uncertain World. Danvers: Crown Bussines.

SLACH O., BOSÁK V., RUMPEL P. 2015: Metoda scénářů a její využití v kontextu plánování. In book: Strategické plánování obcí, měst a regionů. Vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení. ČR: Wolters Kluwer.

SÝKORA L. 2003: Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis 39.2. s. 217–234.

SÝKORA L. 2017: Analýza potřeb měst a obcí ČR. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, centrum pro výzkum měst a regionů (online) cit. 28. 10. 2020, dostupné z: <https://www.cirihk.cz/filedownloads-2443-11e4ccb5604b>.

ŠERÝ O., NOGOVÁ A. 2010: Řízení metropolitních oblastí v České republice s důrazem na město Brno a jeho zázemí. Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě 31. srpna – 3. září 2010. s. 549–552.

VLTAVA LABE MEDIA. 2020: Nymburský deník (online) cit. 26. 12. 2020, dostupné z: <https://nymbursky.denik.cz/>.

10.1 Přehled obrázků:

Obrázek č. 1: Čtyři průmyslové revoluce (Szydłowska A.: Nová průmyslová revoluce – Průmysl 4.0 (online) cit. 28. 9. 2020, dostupné z: <https://www.datamix.eu/blog/nova-prumyslova-revoluce-prumysl-4-0/>).

Obrázek č. 2: Administrativní rozdělení okresu Nymburk (ČSÚ: Nymburk s názvy obcí, barevně (online) cit. 20. 3. 2021, dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/nymburk_s_nazvy_obci_barevne).

Obrázek č. 3: Vývoj počtu obyvatel za posledních 10 let (ke dni 31. 12) (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 4: Index změny počtu obyvatel za posledních 10 let (ke dni 31. 12.) (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 5: Věková struktura města Nymburk (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 6: Věková struktura vybraných měst Středočeského kraje (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 7: Příjmy a výdaje města Nymburk za posledních 5 let (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 8: Hospodaření vybraných měst Středočeského kraje (Závěrečné účty jednotlivých měst, nedatováno)

Obrázek č. 9: Největší zaměstnavatelé dle odvětví (Ministerstvo financí – ARES, 2020)

Obrázek č. 10: Největší zaměstnavatelé města Nymburk (Ministerstvo financí – ARES, 2020)

Obrázek č. 11: Podíl nezaměstnaných osob (ČSÚ, 2020)

Obrázek č. 12: Plochy komerční vybavenosti (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 13: Veřejná vybavenost (Mapy.cz (online) cit. 15. 11. 2020, dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.5045000&y=50.0804000&z=11>)

Obrázek č. 14: Plochy veřejné vybavenosti (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 15: Plochy rekreace, sportu a zeleně (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 16: Plochy bydlení (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 17: Průmyslová zóna Sever (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 18: Průmyslová zóna Jih (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 19: Volební účast města Nymburk (ČÚZK, 2020)

Obrázek č. 20: Klíčový faktor průmysl

Obrázek č. 21: Klíčový faktor demografie

10.2 Přehled tabulek:

Tabulka č. 1: Typologie scénářů budoucnosti (Frič, Veselý, 2010)

Tabulka č. 2: Posouzení potenciálního vlivu staveb pro průmysl a energetiku na životní prostředí (Říha, 1995)

Tabulka č. 3: Města v okolí Nymburku (ČSÚ – SLDB, 2011)

Tabulka č. 4: Vybrané charakteristiky demografického vývoje (ČSÚ, 2020)

Tabulka č. 5: Vzdělanostní struktura vybraných měst Středočeského kraje (ČSÚ – SLDB, 2011)

Tabulka č. 6: Vyjíždka a dojíždka zaměstnaných osob (ČSÚ – SLDB, 2011)

Tabulka č. 7: Pracovní místa v evidenci úřadu práce ke dni 31. 12. 2019 (ČSÚ, 2020)

Tabulka č. 8: Politická příslušnost správy města (Městský úřad Nymburk, 2020a)

Tabulka č. 9: Analýza hybných sil (Frič, Veselý, 2010)

Tabulka č. 10: Analýza křížovou maticí (CENIA, 2010)

10.3 Přehled příloh:

Příloha č. 1: Výkres – Širší vztahy

Příloha č. 2: Historická analýza – vývoj do 19. století

Příloha č. 3: Výkres – Historická analýza

Příloha č. 4: Výkres – Funkční využití území

Příloha č. 5: Výkres – Záměry v území